

הראל גמל והשתלמות בע"מ

דוח הדירקטוריון

תוכן עניינים

3	מצב עסקי החברה המנהלת, תוצאות פעילותה והונה העצמי	1
4	היקף הנכסים המנוהלים על ידי החברה המנהלת	2
6	מידע מרוכז אודות הקופות	3
11	הוראות דין	4
20	התפתחויות בסביבה המקרו כלכלית של החברה	5
24	אירועים החורגים ממהלך העסקים הרגיל של החברה	6
25	תיאור האסטרטגיה העסקית של החברה ויעדיה העיקריים	7
25	נושאים שאליהם הפנה רואה החשבון את תשומת הלב	8
26	בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח	9

דוח דירקטוריון

הראל גמל והשתלמות בע"מ

דוח הדירקטוריון לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2016 (להלן: "תקופת הדוח"), מבטא את השינויים העיקריים במצב עסקי הראל גמל והשתלמות בע"מ (להלן: "החברה") בתקופה זו, והוא נערך בהתחשב בכך שבידי הקורא גם הדוח התקופתי המלא של החברה לשנת 2015 אשר אושר לפרסום על ידי דירקטוריון החברה ביום 22 במרס 2016 (להלן: "הדוח התקופתי").

דוח הדירקטוריון כולל גם מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי וודאי לגבי העתיד, המבוסס על אינפורמציה שקיימת בחברה במועד הדוח וכולל הערכות של החברה או כוונות שלה, נכון למועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. במקרים מסוימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על-ידי הופעת מילים כגון: "החברה/הקבוצה מעריכה", "החברה/הקבוצה סבורה", "צפוי/ה" וכדו', אך ייתכן, כי הופעת מידע צופה פני עתיד יופיע גם בניסוחים אחרים. החברה אינה מתחייבת למסור עדכונים לגבי שינויים שיחולו באשר למידע צופה פני עתיד.

1. מצב עסקי החברה המנהלת, תוצאות פעילותה והונה העצמי

מאזן החברה ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכם ב- 98,797 אלפי ש"ח, לעומת 77,916 אלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015, גידול של כ-26.8%. הגידול נובע בעיקרו מגידול בניירות ערך הסחירים שנובע ממיזוג חברה ביום 1 בינואר 2016, כמפורט להלן, ומתזרים מזומנים חיובי בשל הכנסות מדמי ניהול.

ההון ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכם ב- 70,973 אלפי ש"ח בהשוואה ל- 57,159 אלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015, גידול של כ- 24.2%. הגידול בהון נובע ממיזוג חברה ביום 1 בינואר 2016, כמפורט להלן, בסך של 10,112 אלפי ש"ח, מרווח לתקופה בסך של 3,198 אלפי ש"ח, מגידול בקרן הון בסך של כ-271 אלפי ש"ח ומגידול ברווח האקטוארי בסך 233 אלפי ש"ח.

נכון ליום 30 בספטמבר 2016, החברה עומדת בדרישות ההון המזערי הנדרש מחברות מנהלות של קופות גמל וקרנות פנסיה, כפי שנקבע בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופת גמל או קרן פנסיה) התשע"ב-2012 ובהנחיות הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון במשרד האוצר (להלן: "הממונה"). ראה בנוסף ביאור 5 בדבר הון עצמי ודרישות הון, בדוח הכספי של החברה.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 הסתכמו ההכנסות מדמי ניהול ב- 55,605 אלפי ש"ח בהשוואה ל- 52,437 אלפי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 6%. הגידול בדמי הניהול נובע בעיקר מגידול בהיקף הנכסים הממוצעים (שעיקרו במיזוג קופות כמפורט להלן), אשר קוזז בחלקו מירידה בשיעורי דמי הניהול הממוצעים.

הכנסות דמי ניהול בתחום קופות גמל לחיסכון, לתגמולים ואישיות לפיצויים היו בסך של 17,547 אלפי ש"ח והיו כ-32% מסך ההכנסות. הכנסות מדמי ניהול בתחום קרנות השתלמות הסתכמו לסך של 36,305 אלפי ש"ח והיו כ- 65% מסך הכנסות דמי הניהול. הכנסות מקופות גמל אחרות (מרכזיות לפיצויים, דמי מחלה ופנסיה תקציבית) הסתכמו לסך של 1,753 אלפי ש"ח, כ- 3% מסך הכנסות דמי ניהול קופות גמל בחברה. ההכנסות מדמי ניהול מצדדים קשורים כוללות, בין היתר, את המרווח לו זכאית החברה מתוקף הסכם מתן שרותי ניהול לקופות הגמל שהינן בבעלותה של הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן- הראל ביטוח). סכום זה מוצג בנטו לאחר קיזוז ההוצאות המיוחדות לשירות כאמור, בסך 423 אלפי ש"ח.

בנוגע לנזילות ומקורות מימון, עיקר ההכנסות של החברה הן מדמי ניהול קופות הגמל.

מידע נוסף לגבי היקף נכסי הקופות ראה סעיף 2 להלן.

ביום 1 בינואר 2016 מוזגה חברת הראל עתידית קופות גמל בע"מ (להלן: "הראל עתידית") לתוך החברה, בנוסף מוזגו קופות בניהול הראל עתידית לתוך קופות בניהול החברה. לפרטים נוספים ראה סעיף 6 להלן.

2. היקף הנכסים המנוהלים על ידי החברה המנהלת

להלן פירוט היקף הנכסים נטו המנוהלים על ידי החברה נכון ליום 30 בספטמבר 2016 ו-2015 וליום 31 בדצמבר 2015:

היקף נכסים, נטו (אלפי ש"ח)			שם הקופה	מספר אוצר
ליום 31 בדצמבר 2015	ליום 30 בספטמבר 2015	ליום 30 בספטמבר 2016		
קופות בבעלות החברה				
1,255,205	1,163,171	1,307,112	הראל קופת גמל-הראל גמל לגילאי 50 עד 60	9742
124,138	123,196	184,630	הראל קופת גמל-הראל גמל מסלול שקלי	1368
132,131	120,462	136,429	הראל קופת גמל-הראל גמל מסלול מניות	761
1,668,228	1,629,525	1,847,435	הראל קופת גמל-הראל גמל אג"ח עד 10% מניות	762
42,983	43,020	41,979	הראל קופת גמל-הראל גמל אג"ח קונצרני	1484
-	-	140,634	הראל קופת גמל-הראל גמל לגילאי 50 ומטה*	9744
3,160,802	2,893,594	3,733,241	הראל השתלמות -הראל השתלמות כללי	154
256,215	253,388	290,363	הראל השתלמות -הראל השתלמות מסלול שקלי	1369
288,850	261,196	289,826	הראל השתלמות -הראל השתלמות מסלול מניות	763
1,246,111	1,213,807	1,364,135	הראל השתלמות -הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	764
69,652	67,724	81,373	הראל השתלמות -הראל השתלמות אג"ח ללא מניות	1485
44,166	40,230	41,993	הראל השתלמות -הראל השתלמות מסלול חו"ל	1034
-	-	67,935	הראל השתלמות -הראל השתלמות לטווח ארוך *	566
194,235	194,556	190,032	הראל פיצויים-הראל קמ"פ מסלול כללי	155
176,628	177,940	188,289	הראל פרופיל אישי למעסיק	820
26,454	25,271	28,218	הראל קופה לפנסיה תקציבית	1296
-	-	43,198	הראל דקל קופת גמל לדמי מחלה*	857
8,685,798	8,207,080	9,976,822		סה"כ
קופות בבעלות הראל ביטוח המנוהלות על ידי החברה				
11,961,738	11,839,726	11,686,909	הראל קופת גמל -הראל אג"ח עד 25% מניות	101
286,040	293,099	251,850	הראל קופת גמל-הראל גמל שקלי טווח קצר	1334
288,630	305,177	272,140	הראל קופת גמל-הראל גמל אג"ח ללא מניות	1335
-	-	1,767,620	הראל קופת גמל-הראל גמל אג"ח*	502
-	-	616,485	הראל קופת גמל-הראל גמל לגילאי 60 ומעלה*	9745
-	-	33,562	הראל קופת גמל-הראל גמל מסלול כהלכה*	1524
-	-	6,411	הראל קופת גמל-הראל גמל מסלול חו"ל*	8057
-	-	1,485,695	הראל השתלמות -הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות*	416
-	-	78,053	הראל השתלמות -הראל השתלמות מסלול כהלכה*	1523
-	-	7,412	הראל השתלמות -הראל השתלמות אג"ח קונצרני*	8058
3,708	3,534	3,605	הראל פיצויים-הראל קמ"פ מסלול מניות	739
36,243	48,714	33,921	הראל פיצויים-הראל קמ"פ מסלול אג"ח צמוד מדד	741
72,685	64,942	79,653	הראל פיצויים-הראל קמ"פ מסלול שקלי	742
81,415	83,989	84,832	הראל פיצויים-הראל קמ"פ אג"ח עד 15% מניות	743
12,730,459	12,639,181	16,408,148		סה"כ
21,416,257	20,846,261	26,384,970	קופות בבעלות החברה וקופות בבעלות הראל ביטוח	

* קופות שמוזגו לקופות בניהול החברה ביום 1 בינואר 2016. ראה בנוסף סעיף 6 להלן.

היקף הנכסים נטו המנוהלים ליום 30 בספטמבר 2016 גדל בסך של 4,969 מיליוני ש"ח, לעומת היקף הנכסים נטו המנוהלים ליום 31 בדצמבר 2015. גידול בסך 3,765 מיליוני ש"ח מיוחס למיזוג קופות מיום 1 בינואר 2016 לתוך קופות בניהול החברה. גידול בסך של 1,204 מיליוני ש"ח, מיוחס לתנועה במהלך התקופה, כאשר בקופות בבעלות החברה חל גידול שנבע בעיקר מצבירה נטו חיובית בקופות ומרווחי תשואה, ואילו בקופות בבעלות הראל ביטוח, אשר מנוהלות על ידי החברה, חל קיטון כתוצאה מצבירה נטו שלילית בקיזוז רווחים מתשואה.

התשואה שהשיגו קופות הגמל בתקופת הדוח

מספר אוצר	שם הקופה	תשואה נומינלית ברוטו לחודשים ינואר - ספטמבר 2016 באחוזים
קופות בבעלות החברה		
9742	הראל קופת גמל-הראל גמל לגילאי 50 עד 60	2.77
1368	הראל קופת גמל-הראל גמל מסלול שקלי	3.31
761	הראל קופת גמל-הראל גמל מסלול מניות	1.61
762	הראל קופת גמל-הראל גמל אג"ח עד 10% מניות	2.72
1484	הראל קופת גמל-הראל גמל אג"ח קונצרני	4.54
9744	הראל קופת גמל-הראל גמל לגילאי 50 ומטה*	2.37
154	הראל השתלמות -הראל השתלמות כללי	2.52
1369	הראל השתלמות -הראל השתלמות מסלול שקלי	1.33
763	הראל השתלמות -הראל השתלמות מסלול מניות	1.48
764	הראל השתלמות -הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	2.62
1485	הראל השתלמות -הראל השתלמות אג"ח ללא מניות	2.53
1034	הראל השתלמות -הראל השתלמות מסלול חו"ל	3.03
566	הראל השתלמות -הראל השתלמות טווח ארוך *	2.90
155	הראל פיצויים-הראל קמ"פ מסלול כללי	2.51
820	הראל פרופיל אישי למעסיק	תשואה אישית לכל מעסיק
1296	הראל קופה לפנסיה תקציבית	2.65
857	הראל דקל קופת גמל לדמי מחלה*	2.33
קופות בבעלות הראל ביטוח המנוהלות על ידי החברה		
101	הראל קופת גמל -הראל אג"ח עד 25% מניות	2.59
1334	הראל קופת גמל-הראל גמל שקלי טווח קצר	0.24
1335	הראל קופת גמל-הראל גמל אג"ח ללא מניות	2.54
502	הראל קופת גמל-הראל גמל אג"ח*	2.84
9745	הראל קופת גמל-הראל גמל לגילאי 60 ומעלה*	2.83
1524	הראל קופת גמל-הראל גמל מסלול כהלכה*	(0.22)
8057	הראל קופת גמל-הראל גמל מסלול חו"ל*	2.71
416	הראל השתלמות -הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות*	2.68
1523	הראל השתלמות -הראל השתלמות מסלול כהלכה*	(0.01)
8058	הראל השתלמות -הראל השתלמות אג"ח קונצרני*	4.25
739	הראל פיצויים-הראל קמ"פ מסלול מניות	0.95
741	הראל פיצויים-הראל קמ"פ מסלול אג"ח צמוד מדד	1.67
742	הראל פיצויים-הראל קמ"פ מסלול שקלי	2.04
743	הראל פיצויים-הראל קמ"פ אג"ח עד 15% מניות	2.25

* קופות שמוזגו לקופות בניהול החברה ביום 1 בינואר 2016. ראה בנוסף סעיף 6 להלן.

3. מידע מרכזי אודות הקופות

3.1. מידע מרכזי לפי סוג הקופות

להלן מידע ונתונים לפי סוגי קופות עבור קופות המנוהלות על ידי החברה (כולל קופות בבעלות הראל ביטוח):

*31 בדצמבר 2015				*30 בספטמבר 2015				30 בספטמבר 2016				
סך הכל	אחר**	קרנות השתלמות	קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים	סך הכל	אחר**	קרנות השתלמות	קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים	סך הכל	אחר**	קרנות השתלמות	קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים	
מספר עמיתים:												
123,544	73	75,841	47,630	117,177	72	70,349	46,756	162,255	72	96,575	65,608	פעילים
265,125	1,283	41,109	222,733	267,608	1,298	41,199	225,111	307,766	1,292	63,649	242,825	לא פעילים
388,669	1,356	116,950	270,363	384,785	1,370	111,548	271,867	470,021	1,364	160,224	308,433	סה"כ
מספר חשבונות עמיתים:												
164,377	73	90,932	73,372	156,166	72	83,638	72,456	227,940	72	117,550	110,318	פעילים
313,051	1,562	48,189	263,300	317,087	1,580	49,501	266,006	374,693	1,579	75,704	297,410	לא פעילים
477,428	1,635	139,121	336,672	473,253	1,652	133,139	338,462	602,633	1,651	193,254	407,728	סה"כ
נכסים מנוהלים, נטו (באלפי ש"ח):												
7,488,265	25,900	3,530,004	3,932,361	6,766,366	24,702	3,059,887	3,681,777	9,664,709	25,708	4,718,927	4,920,074	פעילים
13,927,992	565,468	1,535,792	11,826,732	14,079,895	574,244	1,670,052	11,835,599	16,720,261	626,040	2,721,099	13,373,122	לא פעילים
21,416,257	591,368	5,065,796	15,759,093	20,846,261	598,946	4,729,939	15,517,376	26,384,970	651,748	7,440,026	18,293,196	סה"כ

*31 בדצמבר 2015				*30 בספטמבר 2015				30 בספטמבר 2016				
סך הכל	אחר**	קרנות השתלמות	קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים	סך הכל	אחר**	קרנות השתלמות	קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים	סך הכל	אחר**	קרנות השתלמות	קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים	
נתונים תוצאתיים (באלפי ש"ח):												
346,426	1,119	269,584	75,723	186,953	702	167,400	18,851	406,056	137	263,780	142,139	דמי גמולים משונתים עבור מצטרפים חדשים
1,150,604	3,116	811,382	336,106	744,591	2,191	535,886	206,514	1,325,951	1,449	767,392	557,110	תקבולים מדמי גמולים
898,135	93,642	335,525	468,968	623,477	90,023	211,435	322,019	956,877	38,671	510,047	408,159	העברות צבירה לקופה
941,342	38,374	290,974	611,994	800,794	32,523	239,858	528,413	591,175	3,675	214,780	372,720	העברות צבירה מהקופה
1,082,106	29,269	303,400	749,437	805,957	17,258	223,643	565,056	992,864	27,718	325,194	639,952	תשלומים: פדיונות
332,819	4,933	58,049	269,837	26,797	(807)	(9,095)	36,699	504,808	9,306	129,924	365,578	עודף הכנסות על הוצאות לתקופה
דמי ניהול שנגבו מנכסים (אלפי ש"ח):												
169,407	3,751	45,435	120,221	127,934	2,812	33,906	91,216	130,583	2,842	44,768	82,973	פעילים ולא פעילים
2,775	-	-	2,775	1,980	-	-	1,980	1,972	-	-	1,972	דמי ניהול שנגבו מהפקדות (באלפי ש"ח):
שיעור דמי ניהול ממוצע שנגבו מנכסים (במונחים שנתיים, באחוזים):												
	0.05	0.97	0.71		0.05	0.97	0.71		0.05	0.87	0.67	פעילים
	0.63	0.93	0.77		0.62	0.95	0.78		0.60	0.84	0.71	לא פעילים
												שיעור דמי ניהול ממוצע שנגבו מהפקדות (באחוזים):
	-	-	0.96		-	-	0.96		-	-	0.36	

* נתונים אינם כוללים קופות אשר מוזגו ביום 1 בינואר 2016 לתוך קופות בניהול החברה. לפרטים נוספים בדבר המיזוג ראה סעיף 6 להלן.
** כולל קופה מרכזית לפיצויים, קופה לפיצויים רב מסלולית בניהול אישי, קופה מרכזית לפנסיה תקציבית והחל מיום 1 בינואר 2016 גם קופה לדמי מחלה.

3.2. מידע בדבר עמיתים לא פעילים

להלן מידע בדבר עמיתים לא פעילים לפי סוגי קופות, עבור קופות המנוהלות על ידי החברה (כולל קופות בבעלות הראל ביטוח). מנותקי קשר הינם כהגדרתם בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (איתור עמיתים ומוטבים), התשע"ב-2012. הגדרת מנותק קשר הינה נכון לסוף תקופה.

31 בדצמבר 2015*				30 בספטמבר 2015*				30 בספטמבר 2016				
סך הכל	אחר**	קרנות השתלמות	קופות גמל אישית לתגמולים ופיצויים	סך הכל	אחר**	קרנות השתלמות	קופות גמל אישית לתגמולים ופיצויים	סך הכל	אחר**	קרנות השתלמות	קופות גמל אישית לתגמולים ופיצויים	
חשבונות מנותקי קשר:												
58,347	226	1,866	56,255	57,991	228	2,309	55,454	40,821	233	2,372	38,216	מספר חשבונות
569,923	9,309	23,618	536,996	583,205	10,306	33,200	539,699	366,038	25,532	25,918	314,588	נכסים מנוהלים, נטו (באלפי ש"ח)
5,254	131	273	4,850	4,029	110	288	3,631	1,490	110	156	1,224	דמי ניהול שנגבו מנכסים (באלפי ש"ח)
	1.33	0.98	0.82		1.31	0.94	0.77		0.67	0.89	0.56	שיעור דמי ניהול ממוצע שנגבו מנכסים (באחוזים)***
חשבונות לא פעילים ביתרה של עד 8,000 ש"ח												
105,103			105,103	119,688			119,688	117,277			117,277	מספר חשבונות
190,120			190,120	189,704			189,704	206,254			206,254	נכסים מנוהלים, נטו (באלפי ש"ח)
1,879			1,879	1,511			1,511	1,188			1,188	דמי ניהול שנגבו מנכסים (באלפי ש"ח)
0.96			0.96	0.96			0.96	0.87			0.87	שיעור דמי ניהול ממוצע שנגבו מנכסים (באחוזים)***

* הנתונים אינם כוללים קופות אשר מוזגו ביום 1 בינואר 2016 לתוך קופות בניהול החברה. לפרטים נוספים בדבר המיזוג ראה סעיף 6 להלן.

** כולל קופה מרכזית לפיצויים, קופה לפיצויים רב מסלולית בניהול אישי, קופה מרכזית לפנסיה תקציבית והחל מיום 1 בינואר 2016 גם קופה לדמי מחלה.

*** שיעור דמי הניהול מוצג במונחים שנתיים וכולל גם חלקים בשנה שבהם לא חלה על העמית ההגדרה "עמית שהקשר עמו נותק". (על פי תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (איתור עמיתים ומוטבים), התשע"ב-2012.

3.3. שיעורי דמי הניהול בהתאם להוראות הדין

להלן שיעורי דמי הניהול שרשאית החברה לגבות בהתאם להוראות הדין החלות עליה:

לימים 30 בספטמבר 2016, 30 בספטמבר 2015 ו-31 בדצמבר 2015			שיעור דמי ניהול מהפקדה ושיעור שנתי דמי ניהול מנכסים שרשאית החברה לגבות לפי הוראות הדין:
אחר*	קרנות השתלמות	קופות גמל אישית לתגמולים ופיצויים	
2% מנכסים	2% מנכסים	4% מהפקדה ו-1.05% מנכסים ו-1.05% מנכסים	פעילים
0.3% מנכסים	0.3% מנכסים	0.3% מנכסים	לא פעילים:
2% מנכסים	2% מנכסים	4% מהפקדה ו-1.05% מנכסים	מנותקי קשר
			אחר

* כולל קופה מרכזית לפיצויים, קופה לפיצויים רב מסלולית בניהול אישי, קופה מרכזית לפנסיה תקציבית וקופה לדמי מחלה.

3.4. ניתוח התפתחויות ושינויים שחלו בסוגי הקופות

מספר העמיתים ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכם לסך של 470,021 עמיתים, מהם כ-57 אלף עמיתים שמקורם במיזוג קופות גמל לתוך קופות בניהול החברה ביום 1 בינואר 2016 (ראה סעיף 6 להלן). בקופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים חל גידול בשיעור של 13.4% לעומת אשתקד, וגידול בשיעור של 14.1% לעומת 31 בדצמבר 2015, בקרנות ההשתלמות חל גידול בכמות העמיתים בשיעור של כ-43.6% ביחס ליום 30 בספטמבר 2015, ובשיעור של כ-37% ביחס ליום 31 בדצמבר 2015.

הנכסים נטו המנוהלים עבור העמיתים ליום 30 בספטמבר 2016, הסתכמו לסך של כ-26,385 מיליוני ש"ח, וכוללים בתוכם נכסים בסך של 3,765 מיליוני ש"ח אשר נוספו אגב המיזוג. סך כל הגידול בנכסים בתקופת הדוח הינו כ-26.6% לעומת אשתקד, וכ-23.2% ביחס ליום 31 בדצמבר 2015.

בנכסי קופות הגמל לתגמולים ופיצויים חל גידול בשיעור של כ-16.1% ביחס ליום 31 בדצמבר 2015 ובשיעור של כ-17.9% לעומת אשתקד. נכסי קרנות ההשתלמות עלו בשיעור של כ-46.9% ביחס ליום 31 בדצמבר 2015 ובשיעור של כ-57.3% לעומת אשתקד. עיקר הגידולים האמורים מקורם במיזוג קופות מיום 1 בינואר 2016.

יחס נכסי העמיתים הלא פעילים מתוך סך נכסי העמיתים (הפעילים והלא פעילים) בקופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים ליום 30 בספטמבר 2016 הנו כ-73%, לעומת כ-76% ליום 30 בספטמבר 2015 ולעומת כ-75% ליום 31 בדצמבר 2015. בקרנות ההשתלמות יחס נכסי העמיתים הלא פעילים מתוך סך נכסי עמיתי קרנות ההשתלמות, הינו כ-37% ליום 30 בספטמבר 2016, לעומת כ-30% ליום 31 בדצמבר 2015, וכ-35% ליום 30 בספטמבר 2015.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016, הסתכמו דמי הגמולים בקופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים לסך של כ-557.1 מיליוני ש"ח, לעומת סך של 206.5 מיליוני ש"ח אשתקד (סכום דמי הגמולים אשתקד, כולל דמי גמולים בגין קופות שמוזגו ביום 1 בינואר 2016, 279.1 מיליוני ש"ח). סכום דמי הגמולים בקרנות ההשתלמות הסתכמו לסך של 767.4 מיליוני ש"ח, לעומת סך של 535.9 מיליוני ש"ח אשתקד (סכום דמי הגמולים אשתקד, כולל דמי גמולים בגין קופות שמוזגו ביום 1 בינואר 2016, 669.9 מיליוני ש"ח).

ניוד נטו לקופות בניהול החברה בתקופת הדוח היה חיובי והסתכם לכ- 365.7 מיליוני ש"ח, רובו (כ-295.3 מיליוני ש"ח), בגין קרנות השתלמות.

פדיונות בקופות בניהול החברה הסתכמו בתקופת הדוח לסך של כ- 992.9 מיליוני ש"ח, לעומת 806 מיליוני ש"ח אשתקד (סכום הפדיונות אשתקד כולל קופות שמוזגו - 950 מיליוני ש"ח).

בתקופת הדוח צברו הקופות בניהול החברה רווחים מתשואות בסך כולל של כ-504.8 מיליוני ש"ח, לעומת רווחים בסך של 26.8 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד (סך רווחי הקופות אשתקד, כולל רווחים בקופות שמוזגו ביום 1 בינואר 2016, 39 מיליוני ש"ח).

דמי הניהול שנגבו מנכסים בגין קופות בניהול החברה הסתכמו בתקופת הדוח לסך של 130.6 מיליוני ש"ח, מזה סך של כ- 20.9 מיליון ש"ח בגין קופות שמוזגו ביום 1 בינואר 2016.

בדמי הניהול שנגבו מנכסים בקופות בניהול החברה, פרט לקופות שמוזגו ביום 1 בינואר 2016, חל קיטון בסך של כ- 18.2 מיליוני ש"ח לעומת אשתקד (109.7 מיליון ש"ח בתקופת הדוח, לעומת 127.9 מיליוני ש"ח אשתקד), הנובע מרישום הפרשות לביצוע השבת דמי ניהול במהלך יישום פרויקט טיוב נתונים, בעיקר לקופות בבעלות הראל ביטוח (ראה בנוסף ביאור 10 בדוחות הכספיים של החברה).

נמשכת מגמת שחיקת שיעורי דמי הניהול בין התקופות הן בעמיתים פעילים והן בעמיתים לא פעילים.

4. הוראות דין

להלן תמצית ההסדרים החוקיים והוראות הדין העיקריים בעלי השלכה על הדוחות הכספיים של החברה שפורסמו בתקופת הדוח או אחריה - עד למועד פרסום דוח זה. להוראות אלו עשויה להיות השלכה על פעילות החברה מבחינה עסקית, מיכונית ותפעולית.

4.1. חוקים ותקנות

4.1.1. ביום 21 באוגוסט 2016 פורסם חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (תיקוני חקיקה), התשע"ו-2016

במסגרתו נקבע כי תוקם "רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון", אשר תהיה עצמאית בהפעלת סמכויותיה לשם מילוי תפקידיה. שר האוצר ימנה, באישור הממשלה, לתקופת כהונה אחת בת חמש שנים ממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון, אשר ישמש כמנהלה של הרשות ויוקנו לו חלק מן הסמכויות המוקנות כיום לשר האוצר. בנוסף, לגבי חלק מהחלטות הממונה תבוטל זכות הערעור לבית המשפט המחוזי הקיימת כיום ובמקומה תוקנה סמכות להגשת עתירה מנהלית לבית המשפט לעניינים מנהלים בגין חלק מהחלטותיו של הממונה. תיקון החוק נכנס לתוקף ביום 1 בנובמבר 2016.

4.1.2. ביום 28 ביוני 2016 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(תשלומים לקופת

גמל)(תיקון מס' 2), התשע"ו-2016, במסגרתן נדחו מועדי התחילה של ההוראות לעניין פרטים שעל מעביד למסור לחברה מנהלת בעת הפקדת והפסקת התשלומים, הודעת קופת גמל לעובד על הפסקה בתשלום, היזון חוזר ראשוני, היזון חוזר מסכם, היזון חוזר מסכם חודשי והיזון חוזר מסכם שנתי, בקשה להשבת תשלום שהופקד ביתר, ובעניין מבנה דיווח אחיד, כך שלגבי מעביד המעסיק פחות מחמישים עובדים, מועד התחילה יהיה ביום 1 בפברואר 2018, ולגבי מעביד המעסיק לפחות חמישים עובדים אך לא יותר ממאה עובדים, מועד התחילה יהיה ביום 1 בפברואר 2017.

4.1.3. ביום 26 במאי 2016 פורסם צו הרחבה להגדלת הפרשות לביטוח פנסיוני במשק 2016, הקובע כי

הגדלת תשלומי עובדים ומעסיקים ברכיב התגמולים בכלל המשק ייעשה בשתי פעימות: (א) החל מיום 1 ביולי 2016 - תשלומי מעסיק 6.25% ותשלומי עובד 5.75%; (ב) החל מיום 1 בינואר 2017 -תשלומי מעסיק 6.5% ותשלומי עובד 6%. כמו כן, נקבע כי בסיס השכר ממנו יש להעביר תשלומים עבור עובדים קיימים וחדשים יהיה בהתאם לאמור בהסכם העבודה החל על הצדדים ובלבד שלא יפחת מהמתחייב לפי צו ההרחבה לפנסיה חובה. בהסדרים פנסיוניים בביטוחי מנהלים/קופות גמל, שיעור התשלומים יכלול את תשלום המעסיק עבור רכישת כיסוי למקרה של אבדן כושר עבודה להבטחת 75% משכר העובד, ובלבד ששיעור הפרשות המעסיק לחלק התגמולים לבדו לא יפחת מ-5%. תחילתו של הצו ביום 1 ביולי 2016. בד בבד פורסם ביום 16 ביוני 2016 חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(תיקון מס' 16), התשע"ו-2016, אשר מתקן את חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 במסגרת התיקון נקבע, כי אם נקבעה בדין או בהסכם התניה שלפיה שיעור ההפקדה למרכיב תשלומי המעסיק (למעט למרכיב הפיצויים) לקופת גמל מסוג מסוים עומד על שיעור מסוים משכרו של העובד וכולל תשלום של המעסיק לרכישת ביטוח אובדן כושר עבודה, בשיעור הדרוש להבטחת 75% משכרו של העובד או בשיעור של 2.5% משכרו כאמור, לפי הנמוך, ושיעור ההפקדה לפי הדין או ההסכם לסוג אחר של קופת גמל עומד על שיעור נמוך יותר, לא יראו בהתניה כאמור כהתניה של מעסיק לגבי שיעור ההפקדה בעד העובד לסוג מסוים של קופות, ובלבד שהעובד יהיה זכאי לשיעור

הפקדה שלא יפחת משיעור ההפקדה כמפורט להלן: מיום 5 בפברואר 2016 עד ליום 30 ביוני 2016 - שיעור ההפקדה למרכיב תשלומי המעסיק שנקבע בדין או בהסכם לאותו סוג של קופת גמל. מיום 1 ביולי 2016 עד ליום 31 בדצמבר 2016 - 6.25%. מיום 1 בינואר 2017 ואילך 6.5%.

4.1.4. **ביום 7 ביוני 2016 פורסם חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 15) התשע"ו-** 2016, במסגרתו נקבעה האפשרות לחברות מנהלות של קופות גמל להקים קופת גמל להשקעה - מוצר חסכון המיועד לתשלום סכום הון לעמית עצמאי או למוטביו. התשלום שעמית יהיה רשאי להפקיד בקופות גמל להשקעה לא יעלה על 70,000 ש"ח. כמו כן, במסגרת התיקון בוצעו תיקונים עקיפים בפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א-1961, בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005 ובחוק לחלוקת חיסכון פנסיוני בין בני זוג שנפרדו, התשע"ד-2014.

4.1.5. **ביום 12 באפריל 2016 פורסם חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016,** במסגרתו נקבע, כי התקשרות של גוף פיננסי (גוף מוסדי, מנהל קרן השקעות משותפות בנאמנות, חברה שיעודה הנפקת מוצרי מדדים, מנהל תיקים, תאגיד בנקאי או גוף אחר המספק שירותים פיננסיים שקבע שר האוצר) או של תאגיד שליטה של גוף פיננסי ("תאגיד פיננסי") עם נושא משרה בכירה או עובד, באשר לתנאי כהונתו או העסקתו, הכוללים מתן תגמול שההוצאה החזויה בשלו צפויה לעלות על 2.5 מיליון ש"ח בשנה, טעונה אישורם של ועדת התגמול, הדירקטוריון (ברוב של הדירקטורים החיצוניים או הבלתי תלויים, ככל שקיימת חובה למנות כאלו) והאסיפה הכללית (בתנאים הקבועים בחוק החברות לעניין אישור מדיניות תגמול נושאי משרה), וכי התקשרות כאמור תאושר רק אם היחס שבין ההוצאה החזויה בשל התגמול, לבין ההוצאה בשל התגמול הנמוך ביותר ששילם התאגיד הפיננסי לעובד התאגיד, לרבות עובד קבלן שהגוף הפיננסי הינו המעסיק בפועל שלו, בשנה שקדמה למועד ההתקשרות, קטן מ-35%. כמו כן, תוקנה פקודת מס הכנסה ונקבע בה, כי ככל ששולם על-ידי תאגיד פיננסי, לנושא משרה בכירה או לעובד, שכר שעלותו עולה על 2.5 מיליון ש"ח, לא תותר בניכוי, לצורך חישוב הכנסתו החייבת של התאגיד הפיננסי, עלות שכר בסכום השווה לפעמיים ההפרש בין עלות השכר של העובד לבין 2.5 מיליון ש"ח. הוראות החוק חלות על התקשרויות שיאושרו החל ממועד פרסום החוק, ולגבי התקשרות שאושרה לפני יום הפרסום, יחולו הוראות החוק בתום תקופה של שישה חודשים ממועד פרסום החוק.

איגוד הבנקים ואיגוד חברות הביטוח הגישו לבית המשפט הגבוה לצדק עתירות כנגד החוק. ביום 11 ביולי 2016 ניתן על-ידי בג"ץ צו ביניים לפיו עובדים ונושאי משרה בכירים בתאגידים בנקאיים שיועדו על התפטרות מעבודתם בתוך 45 יום ממועד ההכרעה בעתירה או ממועד ביטול צו הביניים לא יאבדו את זכאותם הנוכחית לקבלת מלוא הזכויות שהיו מגיעות להם בגין סיום יחסי עובד-מעביד או סיום כהונתם, אילו הסתיימו במועד הגשת הבקשה. ביום 27 ביולי 2016 ניתן על-ידי בג"ץ צו על תנאי המורה למשיבים לנמק מדוע לא תבוטלנה הוראת החוק הקובעת כי תאגיד פיננסי לא יהא רשאי לאשר תגמול לעובד אלא אם היחס ביני לבין התגמול הנמוך ביותר בתאגיד לא עולה על 1:35 והוראת החוק המטילה נטל מס מיוחד על תאגידים פיננסיים.

ביום 29 בספטמבר 2016 ניתן פסק דינו של בית המשפט העליון, אשר דחה את הסעדים המבוקשים הנוגעים לאישור התקשרות של תאגיד פיננסי עם עובד בכיר ולתיקון פקודת מס הכנסה, ודחה את הבקשה להאריך את תקופת ההתארגנות הקבועה בחוק, ביחס לחוזים קיימים. יחד עם זאת, בית

המשפט העליון אימץ פרשנות מרחיבה באשר לזכויות שיש להחריג מגדרי החוק, בכל הנוגע להיקף התפרשותו על זכויות תלויות ותק בעבודה, וקבע כי אין להחיל את החוק על זכויות שנרכשו בתמורה לעבודה שביצע העובד לפני תום תקופת ההתארגנות (12 לאוקטובר 2016) ואשר עוגנו בחוזים לפני כניסתו של החוק לתוקף. כמו כן, נקבע כי תוקפו של צו הביניים יוארך עד ליום 1 לינואר 2017, וכי הוא יחול גם על העובדים הבכירים בחברות הביטוח.

4.1.6. ביום 18 במרץ 2010 נחקק בקונגרס האמריקאי חוק ה- FATCA (Foreign Account Tax

Compliance Act), שמטרתו מניעת התחמקות מתשלום מס על ידי אמריקאים, המנהלים חשבונות פיננסיים מחוץ לארצות הברית, והגברת האכיפה והציות לדיני המס בארצות הברית. בחודש יוני 2014 חתמה ישראל על הסכם בינלאומי עם ארצות הברית, בנוגע ליישום חוק ה-FATCA והתחייבה ליישם את הוראות החוק בגופים הפיננסיים של מדינת ישראל. ב-4 באוגוסט 2016 אושרו תקנות מס הכנסה (יישום הסכם פטקא), התשע"ו-2016 (להלן: "התקנות") ועם פרסום התקנות קיבל ההסכם בין ישראל לארה"ב מעמד רשמי בדין הישראלי. התקנות חלות על חשבונות מסוגים מסוימים ובהתאם להן, בין היתר, חברת ביטוח מחויבת לערוך זיהוי של בעלי החשבונות שבתחולה, לאסוף מידע שמתקבל אודותיהם ולנטר אינדיקציות המעידות על זיקה של בעלי החשבונות לארצות הברית ועל היותם נישומים. מידע אודות בעלי החשבונות, כאמור, מדווח לרשות המסים בישראל אחת לשנה וזו אחראית על העברת הדיווח לגורמים הרלבנטיים בארצות הברית. אי-ציות לתקנות עלול לגרום הכרזה על הגוף הפיננסי כגוף שאינו מציית וכן לגרום הטלת סנקציות משמעותיות.

4.1.7. ביום 3 באפריל 2016 פורסמו התיקונים הבאים לתקנות החברות: (א) תקנות החברות (עניינים

שאינם מהווים זיקה)(תיקון), התשע"ו-2016, לפיהן, קיום קשרים עסקיים או מקצועיים שהחלו לאחר מועד המינוי של דירקטור חיצוני, לא יהוו זיקה אם הם נחשבים זניחים בעיני הדירקטור החיצוני והחברה, וועדת ביקורת אישרה עובדה זו, וכן אם הדירקטור החיצוני נתן הצהרה מתאימה; (ב) תקנות החברות (הודעה ומודעה על אסיפה כללית ואסיפת סוג בחברה ציבורית והוספת נושא לסדר היום)(תיקון), התשע"ו-2016, לפיהן חברה שפרסמה מודעה על זימון אסיפה כללית באתר האינטרנט שלה תהיה פטורה מפרסום מודעה בשני עיתונים יומיים; (ג) תקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי עניין)(תיקון), התשע"ו-29016, לפיהן בהתקיים תנאים מסוימים, חידוש או הארכה של התקשרות עם מנכ"ל ושינוי לא מהותי בתנאי כהונתו והעסקתו של נושא משרה לא יהיו טעונות אישור של האסיפה הכללית; (ד) תקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני)(תיקון), התשע"ו-2016 הקובעות הפחתת דרישות ההצמדה בחישובי גמול לדירקטורים חיצוניים והפחתת חלק מסכומי הגמול. כמו כן, פורסם צו החברות (שינוי התוספת הראשונה א' לחוק), התשע"ו-2016, לפיו ניתן יהיה לתת מענק לנושא משרה בסך שלוש משכורות חודשיות על-פי קריטריונים שאינם ניתנים למדידה.

4.1.8. ביום 26 בינואר 2016 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (משיכת כספים

מקופת גמל) (סכומים קטנים), התשע"ו-2016, אשר קובעות את התנאים בהתקיימם יוכל עמית, אשר באחד מחשבונותיו שהם קרן ותיקה, קופת גמל לתגמולים, קופת גמל לחיסכון וקופת גמל אישית לפיצויים, שאינן קופות ביטוח, קיימים כספים, למשוך אותם בסכום חד פעמי, וכן חובת חברה מנהלת של אותה קופת גמל לשלוח לעמית הודעה בדבר זכותו למשיכת הכספים בנוסח ובמועד שיקבע הממונה.

ביום 29 בספטמבר 2016 פרסם הממונה חוזר שעניינו משיכת כספים מחשבונות קטנים בקופות גמל, במסגרתו נקבעו הוראות למשלוח הודעות לעמיתים על זכאותם למשיכת כספים מחשבונם ועל משמעות הותרת הכספים האמורים בקופת הגמל לעניין תשלום דמי ניהול; הדרכים בהן תתאפשר משיכת כספים מחשבונות קטנים; חובת פרסום באתר האינטרנט של החברה המנהלת, ואופן הדיווח לממונה אודות חשבונות קטנים. תחילתו של החוזר ביום 31 בדצמבר 2016.

ביום 29 בספטמבר 2016 פרסם הממונה טיוטת הבהרה בנושא העלאת דמי ניהול, המבחינה, כי גוף מוסדי אשר לא שלח הודעה לעמיתים בדבר כוונתו לגבות דמי ניהול לפי סכום, יהיה רשאי לגבות דמי ניהול לפי סכום רק לאחר ששלח הודעה תקינה ומלאה על כל פרטיה ובהתאם ללוח הזמנים הקבוע בחוזר. כמו כן, חברה מנהלת רשאית לשלוח הודעה בדואר אלקטרוני לעמית שהסכים לקבל דוח שנתי מקוצר בדואר אלקטרוני.

4.1.9. ביום 4 בינואר 2016 אישרה מליאת הכנסת את החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון מס' 216), התשע"ו-2016, אשר קבע, בין היתר, הורדת שיעור מס חברות, החל משנת 2016 ואילך בשיעור של 1.5% כך שיעמוד על 25%.

4.2. הצעות ותזכירי חוק

4.2.1. ביום 31 באוקטובר 2016 פורסמה הצעת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנים 2017 ו-2018), התשע"ז-2016, פרק ג': פיצויי פיטורין, הקובעת את ההוראות הבאות: (1) תשלום למרכיב הפיצויים בקופת גמל לקצבה יבוא במקום פיצויי פיטורין, אלא אם כן נקבע אחרת בחוזה העבודה או בהסכם/הסדר קיבוצי. הכספים יהיו שייכים לעובד ואינם ניתנים להחזרה, העברה או שעבוד. (2) מעסיק לא יוכל לבצע משיכה של כספים שהפקיד בקופת גמל אישית לפיצויים או במרכיב הפיצויים בקופת גמל לקצבה, אלא אם התקיימו נסיבות המצדיקות שלילת זכותו של העובד לפיצויי פיטורין והוא מסר לקופת הגמל הודעה על כך בתוך 3 חודשים ממועד סיום יחסי העבודה עם העובד. מעסיק יוכל למשוך סכומים שהופקדו עד יום 1 בינואר 2017 רק אם מסר הודעה במועדים שנקבעו. (3) נקבעה תקרת מתן הטבת מס בשל הפקדת מעסיק לפיצויי פיטורין עד שלוש פעמים השכר הממוצע במשק.

4.2.2. ביום 17 ביולי 2016 פורסם תזכיר חוק בנק ישראל (תיקון) (הוועדה ליציבות פיננסית), התשע"ו-2016, אשר במסגרתו מוצע להקים ועדה ליציבות פיננסית שבראשה יעמוד נגיד בנק ישראל, ואשר מטרתה יהיו לתאם בין רשויות הפיקוח הפיננסיות – הפיקוח על הבנקים, אגף הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, הפיקוח על נותני שירותים פיננסיים חוץ מוסדיים במשרד האוצר, הפיקוח על מערכות תשלומים וניירות ערך, וכן בינן לבין בנק ישראל ומשרד האוצר ולהביא לשיתוף פעולה ביניהן לשם תמיכה ביציבותה של המערכת הפיננסית ופעילותה הסדירה. תזכיר החוק מפרט את תפקידיה של הוועדה, והרכבה, ומציע לקבוע מנגנון קבלת החלטות.

4.2.3. ביום 29 ביוני 2016 פורסמה הצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 17) (איסור זיקה בין עמלת הפצה לדמי ניהול), התשע"ו-2016, במסגרתה מוצע לקבוע איסור על חישוב עמלת הפצה בזיקה לשיעור דמי הניהול הנגבים מהעמית, ואת העונש בגין הפרת האיסור כאמור.

4.3. טיוטת תקנות

4.3.1. ביום 9 באוגוסט 2016 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(העברת כספים בין קופות גמל)(תיקון), התשע"ו-2016 במסגרתה מוצע, בין היתר, להתיר אפשרות של ניוד כספים של מקבלי קצבאות זיקנה, להתיר אפשרות של ניוד גם למי שיש לו יתרת הלוואה בקרן הפנסיה, לקצר את זמן העברת הכספים בין הקופות מ-10 ימי עסקים ל-5 ימי עסקים תוך ביטול אפשרות ביטול העברת הכספים. כמו כן, מוצע להוסיף הוראות לעניין ניוד של קופת גמל להשקעה.

4.3.2. ביום 30 במאי 2016 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(תשלומים לקופת גמל)(תיקון), התשע"ו-2016, במסגרתה מוצע לקבוע כי הריבית שישלם מעביד בשל איחור בהפקדת תשלומים בעד עובד לקופת גמל תהיה בשיעור הריבית בשל איחור בהעברת כספים מהמערכת הבנקאית.

4.3.3. ביום 24 במאי 2016 פורסמו טיוטות לתיקון תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (רכישה, מכירה ואחזקה של ניירות ערך), התשס"ט-2009, ולתיקון תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(קופת גמל בניהול אישי), התשס"ט-2009 במסגרתן מוצע לקבוע כי הליך תחרותי של רכישה ומכירה של ניירות ערך יתקיים בין שמונה משתתפים לפחות ויעשה בנפרד לכל אפיק השקעה בניירות הערך; משקיע מוסדי לא יהיה רשאי למכור או לרכוש ניירות ערך או מטבע חוץ, באמצעות צד קשור למשקיע מוסדי או ממנו, וכן, מוצע לבטל את מגבלת 20% מסך העמלות לצד קשור, ולקבוע כי משקיע מוסדי יוכל לרכוש או למכור ניירות ערך באמצעות צד קשור, ובלבד שהעמלה שתשלום בגין עסקאות אלה לא תעלה על העמלה שתשלום לזוכה בהליך התחרותי שאינו צד קשור. בנוסף, מוצע להסדיר בתקנות גם את תחום החזקתם של ניירות ערך, ולקבוע כי החזקה של נייר ערך תיעשה לפי הליך תחרותי שיתקיים לפחות אחת לשלוש שנים בין חמישה משתתפים לפחות.

4.3.4. ביום 25 בינואר 2016 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(הגבלות על מינוי וכהונה של בעלי תפקיד מרכזי בגוף מוסדי), התשע"ו-2016, במסגרתה מוצע לקבוע, כי בעל שליטה בגוף מוסדי או קרובו, קרוב של דירקטור בגוף מוסדי וכן מי שהורשע בעבירה מהמנויות בתזכיר, או שנפתחו נגדו הליכים בגין עבירה כאמור, לא ישמש כנושא משרה (למעט דירקטור) בגוף מוסדי או כבעל תפקיד אחר מהסוג שעליו הורה הממונה שלפעילותו עשויה להיות השפעה משמעותית על פרופיל הסיכון של הגוף המוסדי או כספי החוסכים באמצעותו בגוף המוסדי, עוד מוצע לקבוע במסגרת הטיוטה כי אדם ימלא תפקיד מתפקידיו של בעל תפקיד מרכזי בגוף המוסדי רק אם מונה לתפקיד כדון, וכי לא יפגע אדם בשיקול הדעת העצמאי של בעל תפקיד מרכזי.

4.4. חוזרים

4.4.1. ביום 29 בספטמבר 2016 פרסם הממונה תיקון לחוזר שעניינו הצטרפות לקרן פנסיה או לקופת גמל. בחוזר מוסדר הליך העברת הכספים של עמית אגב הצטרפותו לקרן פנסיה מקרן פנסיה אחרת שבה הוא מוגדר "עמית לא מפקיד" במסגרת איחוד חשבונות קיימים בקרן פנסיה. כן נקבעו במסגרת החוזר הוראות ומועדים לצירוף עמיתים חדשים לקרן פנסיה ולקופת גמל לרבות לקרן ברירת מחדל וכן נקבע כי על חברה מנהלת לאפשר הצטרפות מקוונת באמצעות אתר האינטרנט שלה תחילתו של החוזר ביום 1 יוני 2017.

4.4.2. ביום 31 באוגוסט 2016 פרסם הממונה חוזר שעניינו חתימה ממוחשבת המרחיב את אפשרויות החתימה הממוחשבת של לקוחות גופים מוסדיים על מסמכים במסגרת התקשרות לעניין מוצרים פנסיוניים ומוצרי ביטוח בכפוף להוראות בדבר זיהוי הלקוח. תחילתו של החוזר ביום פרסומו ועל גוף מוסדי לקבל מסמך אשר נחתם באישור ממוחשב, החל מיום 1 בינואר 2017.

4.4.3. ביום 31 באוגוסט 2016 פרסם הממונה חוזר שקובע הוראות לפעילות משקיעים מוסדיים, הנמנים על אותה קבוצת משקיעים, באמצעות חשבון מרכז שבאמצעותו מפוצלות פעולות בניירות ערך עבור מספר חשבונות בניירות ערך סחירים ובנכסים נגזרים וכן, לקבוע הוראות לפיצול עסקאות בנכסים לא סחירים בין מספר גופים מוסדיים. תחילתן של הוראות החוזר ביום 30 באוקטובר 2016.

4.4.4. ביום 31 באוגוסט 2016 פרסם הממונה חוזר שעניינו ניהול סיכונים סייבר בגופים מוסדיים (המחליף את החוזר הקיים - הוראה לניהול סיכונים אבטחת המידע של הגופים המוסדיים). בהתאם לחוזר ניהול סיכונים הסייבר יכלול פעולות של מניעה, נטרול, חקירה והתמודדות עם איומי ואירועי סייבר. במסגרת החוזר נקבעו, בין היתר, הוראות לעניין חובת מינוי ועדת היגוי לניהול סיכונים סייבר ותפקידיה; הרחבת תפקידי הדירקטוריון; תפקידי מנכ"ל הגוף המוסדי; חובת מינוי מנהל הגנת סייבר; קביעת תכנית עבודה ותוכנה; הרחבת ההוראות לעניין ניהול הסיכון; אבטחת מערכות; תקשורת ותפעול; שימוש בשרותי מחשוב ענן; אבטלת ערוצי קשר מבוססי אינטרנט עם לקוחות ואבטחת ערוצי קשר עם גורמים חיצוניים. הוראות החוזר יחולו מיום 2 באפריל 2017.

4.4.5. ביום 31 באוגוסט 2016 פרסם הממונה חוזר שעניינו מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני, אשר מחליף חוזרים קודמים באותו נושא, ובמסגרתו נוספו הוראות לעניין ממשק דמי סליקה, שקובע את פרטי המידע שעל סוכן הביטוח או הגוף הקשור בו להעביר לגוף מוסדי בגין שירותי תפעול הניתנים למעסיק. תחילתן של הוראות החוזר ביום 1 בינואר 2017.

4.4.6. ביום 31 באוגוסט 2016 פרסם הממונה חוזר שעניינו כללים לתפעול מוצר פנסיוני, הקובע הוראות לעניין דיווח סוכן ביטוח פנסיוני לגוף המוסדי, באמצעות ממשק דמי סליקה בדבר הצורך להפחית את דמי הניהול לעמית עקב קבלת דמי סליקה על-ידי הסוכן, לעניין אופן ביצוע ההפחתה והצגת המידע לעמית, ולעניין הפחתת עמלת ההפצה לסוכן. הוראות החוזר יחולו החל מיום 1 בינואר 2017.

4.4.7. ביום 31 באוגוסט 2016 פרסם הממונה תיקון לחוזר שעניינו מסלולי השקעה בקופות גמל בו נקבע כי ההוראות אשר יחולו על מסלולי ההשקעה בקופות גמל להשקעה תהינה ההוראות הקבועות בחוזר לעניין ניהול מסלולי השקעה בקרנות השתלמות ובפוליסות שאינן קופות ביטוח. תחילתן של הוראות החוזר ביום פרסומו.

4.4.8. ביום 3 באוגוסט 2016 פרסמה המפקחת חוזר שעניינו התקשרות גוף מוסדי עם בעל רישיון, אשר מחליף חוזר קיים באותו נושא, ובמסגרתו נקבע כי בעל רישיון וגוף מוסדי הפועלים באמצעות חשבונות נאמנות יפעילו, כל אחד מהם, מנגנוני פיקוח ובקרה על מנת לבדוק את העברות הכספים, וכן כי בעל רישיון לא יהיה רשאי להפקיד את הכספים שהועברו אליו בחשבונות. הוראות החוזר חל על התקשרויות שיהיו בתוקף החל מיום 1 בנובמבר 2016.

4.4.9. ביום 19 ביולי 2016 פורסם חוזר בנושא העברת כספים בין קופות גמל המתקן את החוזר הקיים וקובע ביטול חובת קופה מקבלת להודיע לקופה מעבירה על קבלת בקשה להעברת כספים; חובת העברת בקשה להעברת כספים על ידי הקופה המקבלת לגוף המנהל של הקופה המעבירה; הודעת גוף מנהל של הקופה המעבירה כי אין באפשרותו לבצע את העברת הכספים בתוך 3 ימי עסקים ואפשרות למשלוח הודעות לעמית בדואר אלקטרוני. תחילתן של הוראות החוזר ביום 1 בינואר 2017.

4.4.10. ביום 19 ביולי 2016 פורסם חוזר המתקן את החוזר הקיים בנושא תשלומים לקופת גמל ובו נקבע כי מועד קבלת ההודעה מהחברה המנהלת למעסיק בדבר אי עמידתו בהוראות התקנות, יהיה יום העסקים הראשון לחודש העוקב לחודש שבו הועבר הדיווח או הופקדו התשלומים, ואם המעסיק לא מסר דיווח כנדרש - בתוך 30 ימי עסקים ממועד קבלת ההודעה, תשלח הודעה נוספת. כמו כן, נקבע, אמצעי התשלום אליו תיעשה השבה בעת השבת תשלום שהופקד ביתר והמועד בו היא תיעשה.

4.4.11. ביום 31 במאי 2016 פורסם חוזר שעניינו ניהול השקעות באמצעות סלי השקעה (אשר מתקן את החוזר הקיים בנושא) וקובע את הכללים לניהול סלי השקעה סחירים ושאנם סחירים על-ידי מספר משקיעים מוסדיים הנמנים על אותה קבוצת משקיעים; מתקן את ההוראות לעניין התנאים הכלליים לניהול סלי השקעה ולעניין סלים לא סחירים, וקובע הוראות מעבר אשר באי קיומם, יפורק הסל.

4.4.12. ביום 10 באפריל 2016 פורסם חוזר שעניינו מסמך הנמקה, אשר מחליף את חוזר 6-10-2015 באותו השם ודוחה את מועד התחילה ליום 1 בינואר 2017.

ביום 31 באוגוסט 2016 פרסם הממונה תיקון לחוזר שעניינו מסמך הנמקה, בו נקבעו הליכי הנמקה מצומצמים במקרה של הפקדות לקופת גמל להשקעה.

ביום 31 באוקטובר 2016 נדחה מועד תחילתו של תיקון לחוזר מסמך הנמקה משנת 2015 ליום 1 ביולי 2017 (במקום 1 בינואר 2017), למעט ההוראות לעניין קופות גמל להשקעה, אשר מועד תחילתן נשאר ביום 1 בינואר 2017.

4.4.13. ביום 13 במרס 2016 פורסם חוזר הממונה הקובע הוראות לעניין בחירת קופת ברירת מחדל ואת התנאים הנדרשים מחברה מנהלת של קופת גמל המצרפת עמיתים בהתאם להוראות סעיף 20(ב) לחוק קופות הגמל. בחוזר נקבע כי צירוף לקופת גמל ייעשה על ידי בחירה אקטיבית של העובד את קופת הגמל או באמצעות המעסיק לקופת גמל שנבחרה על ידו קופה וככל שלא נבחרה קופה כאמור, יצרף המעסיק את העובד לקופת ברירת המחדל שתבחר על ידי הממונה אחת לשלוש שנים. דמי הניהול בקופת ברירת המחדל יהיו בתוקף למשך 10 שנים ממועד ההצטרפות לקרן. בחירת קופת ברירת מחדל על ידי מעסיק או ארגון עובדים תיעשה לפי הליך תחרותי והסדרי ברירת מחדל קיימים יישארו בתוקף עד מרס 2019 לכל המאוחר.

4.4.14. ביום 17 בפברואר 2016 פורסם חוזר שעניינו כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים (אשר מתקן חוזר קודם בנושא). בחוזר נקבעו הוראות לעניין מתן הלוואות על-ידי הגוף המוסדי כגון אנליזה בעת מתן הלוואה, הלוואות לדיור, בחינת הצורך בקבלת בטוחה, מתן הלוואות לעמיתים וכן הוראות לעניין הגדלת מגבלת ההשקעה בשותפויות ובתאגידי נדל"ן ל-6%, והחרגת הלוואות בערבות מדינה ממגבלת

3% החלה על היקף השקעות שלא עומדות בתנאים המנויים בחוזר למתן הלוואות, השאלת ניירות ערך והשקעה בנכסי חוב לא סחירים.

ביום 29 בספטמבר 2016 פרסם הממונה תיקון לחוזר זה. החוזר מרחיב את אפשרויות ההשקעה של הגופים המוסדיים, וקובע תנאים למתן הלוואה לדיור וכן הוראת שעה למשך שנתיים ביחס למתן הלוואה שהיא בגדר ליווי פיננסי לצורך מימון פרויקט בנייה, אשר הוחרגו מהמגבלות המפורטות בחוזר לעניין מתן הלוואות, השאלת נייר ערך והשקעה בנכס חוב לא סחיר בכפוף להתקיימותם של התנאים המנויים בחוזר. הוראות החוזר חלות החל ממועד פרסומו.

4.4.15. ביום 6 בינואר 2016 פורסם חוזר שעניינו דוח שנתי ודוח רבעוני לעמיתים ולמבוטחים בגוף מוסדי, אשר מתקן ומבטל את החוזר הקיים בנושא. תחילתו של החוזר בדוח השנתי לעמית בגין שנת 2015.

4.4.16. ביום 5 בינואר 2016 פורסם חוזר שעניינו תנאים לשליטה בחברה מנהלת של קרן פנסיה נוספת או בחברה מנהלת של קופת גמל נוספת. במסגרת החוזר נקבע כי בעל היתר שליטה בחברה מנהלת של קרן פנסיה, יהיה רשאי לקבל היתר שליטה נוסף בחברה מנהלת של קרן פנסיה אחרת ובעל היתר שליטה בחברה מנהלת שאינה חברה מנהלת של קרן פנסיה, או בחברה מנהלת של קרן פנסיה שמנהלת גם קופת גמל שאינה קרן פנסיה, יהיה רשאי לקבל היתר שליטה נוסף בחברה מנהלת אחרת, זאת, לתקופה קצובה, בכפוף לכך שבתוך שנה ממועד הרכישה יועברו הנכסים המנוהלים על ידי החברה הקיימת ועל ידי החברה הנוספת לניהולה של אחת מהן, ורישיונה של החברה האחרת יבוטל. כמו כן, נקבעו בחוזר תנאים אשר בהתקיים אחד מהם ניתן יהיה לקבל היתר שליטה בחברה הקיימת ובחברה הנוספת, ללא צורך בהעברת הנכסים המנוהלים.

4.5. טיוטות חוזרים

4.5.1. ביום 3 בנובמבר 2016 פרסם הממונה חוזר שעניינו קופת גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לילד, אשר קובע הוראות לעניין קופות גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לילד, בה ניתן יהיה להפקיד את סכום החיסכון, אשר יעביר המוסד לביטוח לאומי בעקבות התיקון לפרק ד' לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה – 1995, אשר בוצע במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית לשנות התקציב -2015-2016. במסגרת החוזר נקבעו הוראות לעניין מסלולי ההשקעה בקופת הגמל, הודעות ודיווחים לעמיתים, אפשרויות לניוד כספי קופת הגמל והוראות לעניין משיכת הכספים הצבורים בקופה. יחד עם החוזר פורסם נוסח תקנון תקני לקופת גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לילד. תחילתו של החוזר מיום פרסומו.

4.5.2. ביום 31 באוקטובר 2016 פרסם הממונה טיוטת חוזר שעניינה ליווי פיננסי, אשר מטרתה לקבוע כללים שיחולו על גוף מוסדי כאשר הוא מממן פרויקט בנייה בשיטת ליווי פיננסי. במסגרת הטיוטה נקבע כי על הגוף המוסדי להנפיק פנקס שוברי תשלום להוציא לרוכש הדירה ערבות בגין הסכום ששולם באמצעות שובר התשלום, או לוודא את הוצאתה או מתן בטוחה אחרת וכן נקבעו הפרטים שיכללו בהסכם הליווי.

4.5.3. ביום 28 ביולי 2016 פורסמה טיוטת חוזר שעניינה "ייפוי כוח לבעל רישיון" אשר מציעה להחליף את החוזר הנוכחי, במסגרתה מוצע לקבוע כי סוכן ביטוח הפונה בשם לקוח באמצעות הרשאה שניתנה לו לפני יום 1 במאי 2013, לא יצטרך להחתימו על ייפוי כוח בהתאם לחוזר, וכן לקבוע אפשרויות נוספות לחתימת עמית על ייפוי כוח חד פעמי לקבלת מידע ואימותו. כמו כן, מוצע לקבוע, כי גוף מוסדי יוכל להתנות ביצוע עסקה באמצעות בעל רישיון מתוקף ייפוי כוח, בקיומו של הסכם בינו לבין בעל הרישיון.

4.5.4. ביום 20 באפריל 2016 פרסמה הממונה טיוטת חוזר שעניינה הוראות לתשלום קצבה מקופת גמל לחיסכון. ביום 5 בנובמבר 2015 פורסם תיקון 13 לחוק קופות הגמל במסגרתו הורחבה הגדרת הקצבה גם לתשלומים המשולמים מקופת גמל, לפי תקנונה, במשך תקופה מוגדרת, אשר לאחריה ישולמו תשלומים ממבטח לפי פוליסת ביטוח הכוללת כיסוי לאריכות ימים או תשלומים מקופת גמל אחרת, לפי תקנונה, המשולמים במשך כל ימי חייו של העמית. בהתאם לתיקון פורסמה הטיוטה על פיה, מוצע לקבוע את התנאים לקבלת קצבת זקנה מקופת גמל לחיסכון ביניהם הגעת העמית לגיל פרישה מוקדמת, רכישת כיסוי ביטוחי לאריכות ימים באמצעות החברה המנהלת ומועד תחילת תשלומי קצבת הזקנה מהמבטח. כמו כן, מוצע לקבוע תנאים לשיווק כיסוי ביטוחי לאריכות ימים על ידי חברה מנהלת, והוראות לעניין תשלום למוטבים של עמית בקופת גמל לחיסכון.

4.6. שונות

ביום 16 ביוני 2016 הודיע בנק ישראל כי שינה את מדיניותו בקשר להחזקת בעלי שליטה בגופים המנהלים כספי אחרים (קופות גמל, מבטח, קרנות נאמנות וחברות המנפיקות תעודות סל) במניות הבנקים, כך שיתאפשר לבעלי השליטה בגופים אלו להחזיק מעל 5% מאמצעי השליטה בתאגיד בנקאי ועד 7.5%, בכפוף לקבלת היתר מנגיד בנק ישראל.

5. התפתחויות בסביבה המקרו כלכלית של החברה

ככלל, מתאפיין תחום חיסכון ארוך הטווח במסגרתו פועלת החברה, ברגולציה רבה, והוא מושפע מהחלטות הממונה. לפרטים נוספים ראה סעיף 3.1 בפרק הראשון לדוח תיאור עסקי התאגיד של החברה לשנת 2015.

מגמות והתפתחויות במשק ובשוק ההון

תוצאות הפעילות של החברה, מושפעות באופן מהותי מהתשוואות המושגות בשוק ההון ומהמצב הכלכלי, הפוליטי והביטחוני בארץ ובעולם. להלן התייחסות לגורמים המרכזיים בסביבה המקרו-כלכלית, אשר משפיעים על פעילות החברה:

● כללי

הנתונים שהתקבלו במהלך הרבעון השלישי של 2016 ממשיכים להצביע על המשך צמיחה מתונה אך חיובית של הכלכלה העולמית. מדדי הפעילות העולמיים הצביעו על האצה קלה בפעילות של מגזרי התעשייה והשירותים במהלך הרבעון השלישי. בנוסף, במהלך הרבעון התפוגגו חלק מהחששות שעלו בעקבות תוצאות משאל-העם בבריטניה בסוף הרבעון הקודם.

ארה"ב: האינדיקטורים הראשוניים לרבעון השלישי היו ברובם חיוביים ומצביעים על האצה בצמיחה בהשוואה למחצית הראשונה. הצריכה הפרטית נותרה כגורם העיקרי לצמיחה, כאשר שיעור האבטלה נותר ברמתו הנמוכה. החולשה שנרשמה בנתוני היצוא והתעשייה פחתו במהלך הרבעון.

אירופה: החששות בשווקים לאחר משאל-העם בבריטניה פחתו במהלך הרבעון, והאינדיקטורים הראשוניים מבריטניה לרבעון היו טובים יותר מהערכות המוקדמות. הפיחות החד בפאונד בעקבות המשאל נותר, והבנק המרכזי הפחית את הריבית והרחיב את תוכנית הרכישות שלו. בגוש האירו האינדיקטורים היו מעורבים והמשיכו להצביע על צמיחה חיובית אך מתונה, בדומה לרבעון הקודם.

ביפן האינדיקטורים הכלכליים ברובן המשיכו לאכזב והאינפלציה המשיכה לרדת. בעקבות זאת הבנק המרכזי שינה את מדיניותו להרחבה כמותית איכותית בשילוב יעד עקום תשואה. בסין האינדיקטורים לרבעון השלישי המשיכו להצביע על צמיחה חיובית, כאשר צעדי הממשל השפיעו לחיוב על הנתונים ועל סנטימנט החברות.

ישראל: לאחר ההאצה בצמיחה ברבעון השני, הצמיחה ברבעון השלישי (על פי האומדן הראשוני) הייתה חיובית אך ממותנת יותר ועמדה על 3.2% בשיעור שנתי. התעסוקה נותרה בשיא והאבטלה בשפל כאשר ירדה ל-4.7% ברבעון השלישי. במהלך הרבעון השלישי נרשמה עלייה חדה מאוד בהשקעות בנכסים קבועים. יחד עם זאת, נתוני יצוא הסחורות והשירותים היו חלשים והאינדיקטורים לצריכה הפרטית הצביעו על קצב גידול מתון יותר בהשוואה למחצית הראשונה של השנה.

● התפתחויות במשק הישראלי

החברה פועלת במשק הישראלי, אשר מצבו הכלכלי, הביטחוני והפוליטי משליך על היקף פעילותה בתחומים שונים. שינויים במצב הכלכלי במשק הישראלי עשויים לגרום לשינוי בהיקף הפרמיות וההכנסות האחרות ולשינוי בעלויות התפעול של החברה. לשינוי ברמת התעסוקה במשק הישראלי עשויה להיות השלכה על היקף הפעילות בתחום ביטוח החיים והחיסכון ארוך הטווח.

● **שוק המניות**

מדד ת"א 100 עלה ב-4.2% במהלך הרבעון השלישי של 2016, אך מתחילת השנה ירד המדד ב-0.4%. במהלך הרבעון השלישי מדד MSCI העולמי ברוטו עלה ב-5% (במונחים דולריים) ומדד MSCI של השווקים המתעוררים עלה ב-9% (במונחים דולריים). מחזור המסחר היומי הממוצע במניות והמירים עמד על כ-1.1 מיליארד ש"ח במהלך הרבעון השלישי, ירידה של כ-25% לעומת המחזור הממוצע במהלך 2015.

● **שוק איגרות החוב**

מדד האג"ח הכללי ירד ב-0.1% במהלך הרבעון השלישי של 2016, אך מתחילת השנה עלה המדד ב-2.6%. במהלך הרבעון השלישי מדד אג"ח הממשלתיות ירד ב-0.5% לעומת עלייה של 0.6% באג"ח קונצרני. מתחילת השנה עלו מדדי האג"ח הממשלתי והקונצרני ב-2.2% ו-3.3% בהתאמה. מחזור המסחר היומי הממוצע באג"ח עמד על כ-3.4 מיליארד ש"ח במהלך הרבעון השלישי, ירידה של כ-18% לעומת המחזור הממוצע ב-2015.

● **קרנות נאמנות**

במהלך הרבעון השלישי של 2016 קרנות הנאמנות רשמו גיוסים נטו של כ-550 מיליון ש"ח, לראשונה מאז הרבעון השלישי של 2014 שנרשם גיוס חיובי נטו. יחד עם זאת מתחילת השנה עדיין נרשמו פדיונות של כ-15.6 מיליארד ש"ח, כמחצית מכך בקרנות הכספיות. בלטו לחיוב במהלך הרבעון קרנות המתמחות במניות (פלוס 1.9 מיליארד ש"ח) ובאיגרות חוב (פלוס 3 מיליארד ש"ח).

● **מוצרי מזדים**

על פי איגוד תעודות הסל, סך הנכסים המנוהלים בתחום עמדו בסוף הרבעון השלישי של 2016 על 96.4 מיליארד ש"ח, ירידה של כ-7% בהשוואה לסוף שנת 2015 (103.5 מיליארד ש"ח). בלטו לשלילה מתחילת השנה תעודות הסל על מניות בחו"ל שרשמו פדיונות של כ-4.3 מיליארד ש"ח.

● **שוק המט"ח**

במהלך הרבעון השלישי של 2016 השקל התחזק מול סל המטבעות הנומינלי של בנק ישראל ב-2.5%. השקל התחזק ב-2.3% מול הדולר (לרמה של 3.758 שקל לדולר), ב-1.9% מול האירו (לרמה של 4.203 שקל לאירו) וב-5.8% מול הפאונד (לרמה של 4.8717 שקל לפאונד).

● **אינפלציה**

על פי המדד האחרון הידוע, בסוף הרבעון השלישי של 2016 האינפלציה הסתכמה במהלך 12 המדדים האחרונים (עד אוגוסט) במינוס 0.7%, לאחר שעלתה ב-0.4% במהלך הרבעון השלישי. סעיף הדיור היה הגורם העיקרי שתרם לעלייה במדד במהלך הרבעון השלישי (מדד ידוע).

● **ריבית בנק ישראל**

ריבית בנק ישראל נותרה 0.1% ללא שינוי גם במהלך הרבעון השלישי של שנת 2016. בנק ישראל הותיר את הריבית ללא שינוי מאז שהוריד אותה בסוף פברואר 2015. יתרות המט"ח של בנק ישראל עלו לכ-98.4 מיליארד דולר בסוף הרבעון השלישי שבמהלכו בנק ישראל רכש כ-1.2 מיליארד דולר.

לאור ההתפתחויות הכלכליות במשק ננקטו מצד החברה הפעולות הבאות בקופות הגמל:

נושא	תיאור פעולות החברה
השינוי במדד המחירים לצרכן, התפתחויות האינפלציה והגורמים להשפעה על עליית המדד	על פי המדד האחרון הידוע, בסוף הרבעון השלישי של 2016 האינפלציה הסתכמה במהלך 12 המדדים האחרונים (עד אוגוסט) במינוס 0.7%, לאחר שעלתה ב-0.4% במהלך הרבעון השלישי. במהלך הרבעון השלישי הציפיות לאינפלציה ירדו לכל אורך העקום, בעיקר בטווחים של עד 10 שנים. לאור ציפיות האינפלציה הנמוכות שמרה חטיבת ההשקעות על המרכיב העודף של צמודי מדד על נכסים לא צמודים, באמצעות אג"ח ממשלתיות, קונצרניות ועסקאות אש"ר.
שער החליפין של השקל	במהלך הרבעון השלישי של 2016 השקל התחזק מול סל המטבעות הנומינלי של בנק ישראל ב-2.5%. חשיפת המט"ח בתיקים גדלה מעט במהלך הרבעון, לאור ההערכות כי העלאת ריבית בארה"ב בחודשים הקרובים עשויה לגרום לפיחות בשקל, ולמרות ההערכה שבטווח הארוך הלחצים להמשך התחזקות של השקל יימשכו בשל השפעת הגז הטבעי, הנפקות של חברות ישראליות בחו"ל והשקעות זרות בישראל.
התפתחות שעורי ריבית	בנק ישראל הותיר את הריבית ללא שינוי ברמה של 0.1%, בכך הבנק לא שינה את הריבית מאז ההחלטה בפברואר 2015. במהלך הרבעון שמרה חטיבת ההשקעות על מח"מ קצר יחסית בתיק הממשלתי בארץ ובאג"ח בחו"ל, ומח"מ ממוצע בינוני בתיק הקונצרני.
ניתוח הגרעון בתקציב המדינה ומימונו	בסוף הרבעון השלישי של שנת 2016 הגירעון במהלך 12 החודשים האחרונים עד ספטמבר עמד ברמה נמוכה מאוד של כ-2.2% מהתוצר, נמוך מיעד הגירעון של 2.9% לסוף 2016.
שוק המניות	מדד ת"א 100 עלה ב-4.2% במהלך הרבעון השלישי של 2016, אך מתחילת השנה ירד המדד ב-4%. במהלך הרבעון השלישי מדד MSCI העולמי ברוטו עלה ב-5% (במונחים דולריים) ומדד MSCI של השווקים המתעוררים עלה ב-9% (במונחים דולריים). מחזור המסחר היומי הממוצע במניות והמירים עמד על כ-1.1 מיליארד ש"ח במהלך הרבעון השלישי, ירידה של כ-25% לעומת המחזור הממוצע במהלך 2015. חשיפת התיקים למניות גדלה מעט במהלך הרבעון, בעיקר בהשפעת העליה במדדי המניות.
אג"ח קונצרני ומוצרי חוב	מרווחי האש"ר על אגרות החוב הקונצרניות בארץ ובחו"ל ירדו מעט במהלך הרבעון, בהשפעת יצירות בקרנות הנאמנות, ואלטרנטיבות בעייתיות להשקעה אשר הגדילו את האטרקטיביות היחסית של האג"ח הקונצרני ע"פ אג"ח ממשלתיות. החברות המנפיקות ניצלו את רמת התשואות הנמוכה להנפקות בהיקפים ניכרים (בעיקר במהלך חודש ספטמבר), אשר נקלטו בצורה טובה ע"י המשקיעים השונים. במהלך הרבעון בוצעו השקעות באג"ח סחיר ובעסקאות אש"ר, ובמקביל נמכרו אג"ח במרווחים נמוכים, תוך הקפדה על בחינת הסיכון והתשואה, מגבלות החשיפה לתאגיד, לקבוצת תאגידים ולקבוצות דירוג ומגבלות נוספות אשר אושרו בדירקטוריון החברה.

תיאור פעולות החברה	נושא
<p>החברה המשיכה לנצל את הגידול בהיקפי הכספים שעוקבים באופן טכני אחרי המדדים בעיקר לצורך שיפור הרכבי תיק ההשקעות, כאשר ניירות ערך שעלו באופן מוגזם בכניסתם למדדים נמכרו על ידי החברה וניירות שירדו באופן מוגזם עקב יציאתם מהמדדים נרכשו.</p>	<p>מוצרי מדדים</p>
<p>החברה שמרה על מדיניותה בתחום הנגזרים, לפיה הם משמשים בעיקר אמצעי להתאמה מהירה של הרכבי האפיקים בתיק להחלטות ועדות ההשקעה, לניהול יעיל של החשיפות בחו"ל ללא חשיפת המטבע, ללא פעילות באסטרטגיות או לקיחת פוזיציות על כיווני השוק או סטיות התקן.</p>	<p>נכסים נגזרים לרבות אופציות על מדד מעו"ף, שקל/דולר, חוזים עתידיים</p>
<p>במהלך הרבעון, לנוכח התשואות הנמוכות בשוקי האג"ח הממשלתי והקונצרני, המשיכה חטיבת ההשקעות במאמצים למציאת השקעות ישירות באשראי, תשתיות, השקעות פרטיות ונדל"ן, תוך שמירה על רמת סיכון לא גבוהה ופיזור גבוה. בתחום האשראי החברה העמיקה את שיתוף פעולה עם בנק לאומי בתחום המשכנתאות למגורים, ובנוסף נרכש תיק משכנתאות מבנק אחר.</p>	<p>השקעות בנכסים אלטרנטיביים, לרבות נדל"ן, תשתיות והשקעות פרטיות</p>

6. אירועים החורגים ממהלך העסקים הרגיל של החברה

6.1.1. שינוי מבני מיום 1 בינואר 2016

במסגרת החוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ד- 2013 בוצע תיקון בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה- 2005 שתכליתו למנוע מתן היתר שליטה לגוף שמחזיק יותר מחברה מנהלת אחת, אלא בהתאם לכללים שיקבע הממונה, זאת ברוח העיקרון הקבוע בסעיף 2(ג) לחוק קופות הגמל לפיו כל חברה תנהל רק קופה אחת מכל סוג.

בהתאם לכך, הראל עתידית מוזגה לתוך החברה תוך חיסולה ללא פירוק. כמו כן מוזגו קופות הגמל שבניהול הראל עתידית בהתאם לפירוט להלן:

- גילעד גמל מוזגה, מיזוג טכני, לתוך הראל עצמה ומנוהלת על ידי החברה.
 - גילעד השתלמות מוזגה, מיזוג טכני, לתוך הראל השתלמות ומנוהלת על ידי החברה.
 - קופת הגמל לדמי מחלה "דקל" מנוהלת על ידי החברה.
- בנוסף למיזוג החברות והקופות לעיל, מיזגה החברה את הקופות המרכזיות לפיצויים שלה כך ש"הראל גמל לפיצויים" על כל מסלוליה מוזגה ל-"הראל קופה מרכזית לפיצויים". מדובר במיזוג טכני בלבד.
- המיזוגים כאמור נכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2016, לאחר קבלת האישורים הנדרשים לרבות, אישור הדירקטורים של החברה, אישור הממונה ואישור רשם החברות.

6.1.2. מיזוג של החברה לתוך הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ (להלן: "הראל ניהול")

בהמשך לאישור הדירקטוריונים של החברה ושל הראל ניהול מיום 22 במרס 2016 ולאחר קבלת כל האישורים הנדרשים, לרבות אישור המפקחת, בוצע החל מתחילת חודש אוקטובר מיזוג במסגרתו מוזגה החברה לתוך הראל פנסיה וגמל בע"מ (לשעבר הראל ניהול) וחוסלה ללא פירוק (המיזוג אושר ביום 5 באוקטובר 2016 שהוא יום העסקים הראשון בחודש אוקטובר). קופות הגמל שבניהולה של החברה הועברו לניהול הראל פנסיה וגמל בע"מ.

6.1.3. חילופי נושאי משרה

6.1.3.1. חילופי מנכ"ל - בהמשך להודעתה של גבי חגית ציטיאט - לויך על סיום כהונתה כמנכ"ל החברה וכמנכ"ל קרן החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ (להלן: "קחצ"ק), החליט דירקטוריון החברה, ביום 25 בינואר 2016, למנות את מר דודי לייזנר, ששימש עד אז כמנכ"ל חברות הפנסיה בקבוצת הראל (הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ ולעתיד ניהול קרנות פנסיה בע"מ), לשמש גם כמנכ"ל החברה וקחצ"ק. מינוי זה נכנס לתוקף החל מיום 1 באפריל 2016, לאחר שאושר על ידי הממונה ביום 22 בפברואר 2016.

6.1.3.2. חילופי מנהל השקעות - ביום 17 ביולי 2016, הודיע מנהל ההשקעות של החברה, אמיר הסל, כי בכוונתו לסיים את תפקידו במסגרת קבוצת הראל ובהם את תפקידו כמנהל ההשקעות של החברה. סמי בבקוב, אשר משמש כמנכ"ל הראל פיננסים החזקות בע"מ וכן בתפקידי ניהול שונים בחברות הבנות שלה, החליף את אמיר הסל בתפקידו, בין היתר כמנהל חטיבת ההשקעות של הראל ביטוח וכמנהל ההשקעות של החברה.

6.1.4. עדכון תנאי התקשרות של החברה עם הראל פיננסים ניהול השקעות בע"מ (להלן: "הראל פיננסים")

ביום 23 בדצמבר 2014 אישר דירקטוריון החברה כניסה לתחום פעילות חדש- קופת גמל וקרן השתלמות בניהול אישי. במסגרת זו אישרו הדירקטוריון וועדת הביקורת את ההתקשרות עם הראל פיננסים לניהול תיקי השקעה במסגרת קופת הגמל וקרן השתלמות בניהול אישי. בהמשך להחלטת הדירקטוריון פנתה החברה וקיבלה אישור מהממונה להפעלת קופת גמל וקרן השתלמות בניהול אישי.

בפועל לא החלה פעילות במסגרת הקופות בניהול אישי, וזאת בעיקר בשל סוגיות משפטיות אשר נוגעות למגבלות ההפקדה לקופות בניהול אישי. לאחרונה, הובהרה על ידי הממונה סוגיית מגבלת ההפקדה במסגרת חוזרים שהוציאה. בהתאם לכך, בכוונת החברה לפעול בתחום זה, בין היתר, על ידי התקשרות לגיוס לקוחות באמצעות הראל פיננסים.

על פי הסיכום בין החברות, החלק בתקבול מהלקוח לו תהיה זכאית החברה, יהיה בשיעור דמי ניהול שינועו בין 0.15% ל- 0.25% או לפי סיכום פרטני בין החברות על עמלת התפעול, פר חשבון, בהתאם לסכום הצבירה של הלקוח. כמו כן, סוכמו בין הצדדים סכומי מינימום לניהול.

עם סיום המו"מ בין החברה לבנק לאומי בדבר הסכם התפעול, יבחנו התעריפים בכפוף לשינויים בהסכם התפעול הקיים. כמו כן, התנאים העסקיים בין הראל גמל להראל פיננסים יבחנו אחת לשנה או עם הגעת הנכס המנוהל ב- IRA להיקף מנוהל משמעותי או הכנסות משמעותיות (250 מיליון ₪ נכס או 1 מיליון ₪ הכנסות ברוטו לשנה), לפי המוקדם מביניהם.

ביום 15 באוגוסט 2016, אישר דירקטוריון החברה את ההתקשרות כאמור.

6.1.5. חילופי חברים בוועדת המשנה לאשראי

ביום 5 באוגוסט 2016 מר רונן וולפמן ומר אהרון קצ'רגינסקי סיימו 9 שנות כהונה בוועדת המשנה לאשראי.

ביום 1 בספטמבר 2016 וביום 1 באוקטובר 2016 החלו מר קותי גביש ומר דודו מזרחי, בהתאמה, את כהונתם בוועדה זו.

7. תיאור האסטרטגיה העסקית של החברה ויעדיה העיקריים

לעניין זה, ראה סעיף 3.13 לדוח תיאור עסקי התאגיד של החברה לשנת 2015.

8. נושאים שאליהם הפנה רואה החשבון את תשומת הלב

רואה החשבון של החברה לא הפנה את תשומת הלב לעניינים מיוחדים בדוח הסקירה. עם זאת, רואה החשבון ציין כי "מבלי לסייג את מסקנתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 10 לתמצית הדוחות הכספיים ביניים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות".

9. בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח

בקורות ונהלים לגבי הגילוי:

הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף עם המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי וסמנכ"ל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

בקרה פנימית על דיווח כספי:

במהלך הרבעון המסתיים ביום 30 בספטמבר 2016 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

מישל סיבוני, יו"ר הדירקטוריון

דודי לייזנר, מנכ"ל

תאריך: 27 בנובמבר, 2016

הצהרה (certification)

אני, דודי ליידנר מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של הראל גמל והשתלמות בע"מ (להלן: "החברה המנהלת") לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2016 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של החברה המנהלת למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של החברה המנהלת; וכן-
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברה המנהלת, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של החברה המנהלת והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי. וכן-
5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של החברה המנהלת, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

27 בנובמבר 2016

דודי ליידנר, מנכ"ל

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לענין בקרה פנימית על דיווח כספי – הצהרות, דוחות וגילויים.

הצהרה (certification)

אני, רם גבל, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של הראל גמל והשתלמות בע"מ (להלן: "החברה המנהלת") לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2016 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של החברה המנהלת למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של החברה המנהלת; וכן-
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברה המנהלת, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של החברה המנהלת והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי. וכן-
5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של החברה המנהלת, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

27 בנובמבר 2016

רם גבל, סמנכ"ל כספים

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לענין בקרה פנימית על דיווח כספי – הצהרות, דוחות וגילויים.

הראל גמל והשתלמות בע"מ

**תמצית דוחות כספיים ביניים
ליום 30 בספטמבר 2016
(בלתי מבוקרים)**

תוכן העניינים

עמוד

3	דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים
	תמצית דוחות כספיים ביניים
4	תמצית דוחות על המצב הכספי ביניים
5	תמצית דוחות רווח והפסד ביניים
6	תמצית דוחות על הרווח הכולל ביניים
7	תמצית דוחות על השינויים בהון ביניים
10	תמצית דוחות על תזרימי המזומנים ביניים
11	ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של הראל גמל והשתלמות בע"מ

מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של הראל גמל והשתלמות בע"מ (להלן - "החברה"), הכולל את תמצית הדוח על המצב הכספי ביניים ליום 30 בספטמבר 2016 ואת הדוחות התמציתיים ביניים על הרווח וההפסד, הרווח הכולל, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך. הדירקטוריון וההנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופות ביניים אלו בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 34 "דיווח כספי לתקופות ביניים" ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר. אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופות ביניים אלו בהתבסס על סקירתנו.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של היישות". סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבירורים, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 34 ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר.

מבלי לסייג את מסקנתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 10 לתמצית הדוחות הכספיים ביניים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

סומך חייקין
רואי חשבון

27 בנובמבר 2016

31 בדצמבר		30 בספטמבר		ביאור	
2015	2015	2016	2016		
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(מבוקר)	(בלתי מבוקר)		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
142	89	37			נכסים
9,018	8,498	9,751			נכסי מסים נדחים
332	336	-			הוצאות רכישה נדחות
-	205	3,590			נכסים בגין הטבות לעובדים
20,664	17,317	19,831			נכסי מסים שוטפים
					חייבים ויתרות חובה
				9	השקעות פיננסיות
44,214	37,672	56,438			נכסי חוב סחירים
3,546	12,427	9,150			מזומנים ושווי מזומנים
<u>77,916</u>	<u>76,544</u>	<u>98,797</u>			סך כל הנכסים
				5	הון
1,075	1,075	1,075			הון מניות
-	-	9,346			פרמיה על מניות
654	635	921			קרנות הון
55,430	52,392	59,631			עודפים
<u>57,159</u>	<u>54,102</u>	<u>70,973</u>			סך כל ההון
					התחייבויות
698	782	-			התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
500	-	-			התחייבויות בגין מסים שוטפים
19,559	21,660	27,824			זכאים ויתרות זכות
20,757	22,442	27,824			סך כל ההתחייבויות
<u>77,916</u>	<u>76,544</u>	<u>98,797</u>			סך כל ההון וההתחייבויות
רם גבל סמנכ"ל כספים		דודי ליידנר מנכ"ל		מישל סיבוני יו"ר הדירקטוריון	

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 27 בנובמבר 2016

הביאורים המצורפים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		ביאור
	2015	2015	2015	2016	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
70,184	17,445	19,091	52,437	55,605	6 הכנסות דמי ניהול מקופות גמל
101,998	25,046	30,105	77,477	76,950	ג6 דמי ניהול מקופות גמל המנוהלות באמצעות הסכם ניהול
(101,998)	(25,046)	(30,105)	(77,477)	(76,950)	בניכוי סכומים שהועברו להראל ביטוח
70,184	17,445	19,091	52,437	55,605	
160	145	341	266	385	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
12,125	3,008	3,053	9,010	8,629	8 הכנסות דמי ניהול מצדדים קשורים
561	142	-	410	349	דמי טיפול - הקמת הלוואות
83,030	20,740	22,485	62,123	64,968	סך כל ההכנסות
34,357	8,709	10,033	25,982	28,716	הוצאות עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה
31,457	8,398	10,153	23,762	30,531	אחרות
65	(6)	1	56	4	הנהלה וכלליות
65,879	17,101	20,187	49,800	59,251	מימון
17,151	3,639	2,298	12,323	5,717	סך כל ההוצאות
(6,502)	(1,373)	(1,257)	(4,670)	(2,519)	7 רווח לפני מסים על הכנסה
10,649	2,266	1,041	7,653	3,198	מסים על הכנסה
					רווח לתקופה

הביאורים המצורפים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		ביאור
	2015	2015	2015	2016	
(מבוקר) אלפי ש"ח	(בלתי מבוקר) אלפי ש"ח	(בלתי מבוקר) אלפי ש"ח	(בלתי מבוקר) אלפי ש"ח	(בלתי מבוקר) אלפי ש"ח	
10,649	2,266	1,041	7,653	3,198	רווח לתקופה
					רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה :
					פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד
11	(153)	(427)	(12)	330	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
(85)	6	(37)	(83)	73	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
33	55	166	35	(132)	7 מסים על הכנסה בגין פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד
(41)	(92)	(298)	(60)	271	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל האחר לתקופה שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח והפסד, נטו ממש
					פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד
(231)	(10)	-	(296)	355	רווח (הפסד) אקטוארי מתוכנית הטבה מוגדרת
89	5	2	112	(122)	7 מסים על הכנסה בגין פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד
(142)	(5)	2	(184)	233	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל האחר לתקופה שלא יועבר לרווח והפסד, נטו ממש
(183)	(97)	(296)	(244)	504	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל האחר לתקופה, נטו ממש
10,466	2,169	745	7,409	3,702	סך כל הרווח הכולל לתקופה

הביאורים המצורפים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

סך הכל הון אלפי ש"ח	יתרת עודפים אלפי ש"ח	קרן הון בגין נכסים זמינים		הון מניות אלפי ש"ח	ביאור
		למכירה אלפי ש"ח	פרמיה על מניות אלפי ש"ח		
57,159	55,430	654	-	1,075	לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)
10,112	770	(4)	9,346	-	יתרה ליום 1 בינואר 2016
3,198	3,198	-	-	-	מיזוג חברה בשליטה משותפת לתוך החברה
					רווח לתקופה
330	-	330	-	-	רכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה: שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
73	-	73	-	-	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
355	355	-	-	-	רווח אקטוארי מתוכנית הטבה מוגדרת מסים על הכנסה המתייחסים לרכיבים של רווח כולל אחר
(254)	(122)	(132)	-	-	
504	233	271	-	-	סך כל הרווח הכולל האחר לתקופה, נטו ממס
70,973	59,631	921	9,346	1,075	יתרה ליום 30 בספטמבר 2016

סך הכל הון אלפי ש"ח	יתרת עודפים אלפי ש"ח	קרן הון בגין נכסים זמינים		הון מניות אלפי ש"ח	ביאור
		למכירה אלפי ש"ח	פרמיה על מניות אלפי ש"ח		
46,693	44,923	695	-	1,075	לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)
7,653	7,653	-	-	-	יתרה ליום 1 בינואר 2015
					רווח לתקופה
(12)	-	(12)	-	-	רכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה: שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
(83)	-	(83)	-	-	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
(296)	(296)	-	-	-	הפסד אקטוארי מתוכנית הטבה מוגדרת
147	112	35	-	-	מסים על הכנסה המתייחסים לרכיבים של הפסד כולל אחר
(244)	(184)	(60)	-	-	סך כל ההפסד הכולל האחר לתקופה, נטו ממס
54,102	52,392	635	-	1,075	יתרה ליום 30 בספטמבר 2015

הביאורים המצורפים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)				
הון מניות אלפי ש"ח	פרמיה על מניות אלפי ש"ח	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה אלפי ש"ח	יתרת עודפים אלפי ש"ח	סך הכל הון אלפי ש"ח
1,075	9,346	1,219	58,588	70,228
-	-	-	1,041	1,041
-	-	(427)	-	(427)
-	-	(37)	-	(37)
-	-	166	2	168
-	-	(298)	2	(296)
1,075	9,346	921	59,631	70,973

יתרה ליום 1 ביולי 2016

רווח לתקופה

רכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה:
 שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
 שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
 מסים על הכנסה המתייחסים לרכיבים של הפסד כולל אחר
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל האחר לתקופה, נטו ממס

יתרה ליום 30 בספטמבר 2016

תקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)				
הון מניות אלפי ש"ח	פרמיה על מניות אלפי ש"ח	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה אלפי ש"ח	יתרת עודפים אלפי ש"ח	סך הכל הון אלפי ש"ח
1,075	-	727	50,131	51,933
-	-	-	2,266	2,266
-	-	(153)	-	(153)
-	-	6	-	6
-	-	-	(10)	(10)
-	-	55	5	60
-	-	(92)	(5)	(97)
1,075	-	635	52,392	54,102

יתרה ליום 1 ביולי 2015

רווח לתקופה

רכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה:
 שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
 שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
 הפסד אקטוארי מתוכנית הטבה מוגדרת
 מסים על הכנסה המתייחסים לרכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר
סך כל ההפסד הכולל האחר לתקופה, נטו ממס

יתרה ליום 30 בספטמבר 2015

הביאורים המצורפים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

סך הכל הון אלפי ש"ח	יתרת עודפים אלפי ש"ח	קרן הון בגין נכסים זמינים	
		למכירה אלפי ש"ח	הון מניות אלפי ש"ח
46,693	44,923	695	1,075
10,649	10,649	-	-
11	-	11	-
(85)	-	(85)	-
(231)	(231)	-	-
122	89	33	-
(183)	(142)	(41)	-
<u>57,159</u>	<u>55,430</u>	<u>654</u>	<u>1,075</u>

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)

יתרה ליום 1 בינואר 2015

רווח לשנה

רכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר לשנה:

שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים
למכירה

שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים
למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד

הפסד אקטוארי מתוכנית הטבה מוגדרת

מסים על הכנסה המתייחסים לרכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר

סך כל ההפסד הכולל האחר לשנה, נטו ממס

יתרה ליום 31 בדצמבר 2015

הביאורים המצורפים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר			לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		ביאור
	2015	2015	2016	2015	2016	
	(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
10,649	2,266	1,041	7,653	3,198		תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת רווח לתקופה
						פריטים שאינם כרוכים בתזרימי מזומנים: רווחים נטו מהשקעות פיננסיות: נכסי חוב סחירים שינוי בהוצאות רכישה נדחות הוצאות מיסים על הכנסה
(144)	(159)	(361)	(249)	(354)		
(1,401)	(274)	(205)	(881)	(733)		
6,502	1,373	1,257	4,670	2,519		
4,957	940	691	3,540	1,432		
						שינויים בסעיפים מאזניים אחרים: שינוי בחייבים ויתרות חובה שינוי בזכאים ויתרות זכות שינוי בהתחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
1,776	885	(296)	5,123	4,359		
(3,274)	(1,770)	1,912	(1,173)	3,966		
(349)	2	(12)	(334)	(11)		
(1,847)	(883)	1,604	3,616	8,314		
						מזומנים ששולמו והתקבלו במהלך התקופה: מסים ששולמו מסים שהתקבלו
(7,574)	(2,481)	(2,836)	(6,365)	(6,400)		
4	-	-	-	-		
(7,570)	(2,481)	(2,836)	(6,365)	(6,400)		
						מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת
6,189	(158)	500	8,444	6,544		
						תזרימי מזומנים מפעילות השקעה ריבית שהתקבלה מכירות (רכישות), נטו של השקעות פיננסיות
680	144	204	548	976		
(15,344)	(6,609)	2,322	(8,586)	(2,716)		
(14,664)	(6,465)	2,526	(8,038)	(1,740)		מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) השקעה
						תזרימי מזומנים מפעילות מימון מזומנים ממיזוג חברה בשליטה משותפת לתוך החברה
-	-	-	-	800		1 ב (1)
(8,475)	(6,623)	3,026	406	5,604		עלייה (ירידה) נטו במזומנים ושווי מזומנים
12,021	19,050	6,124	12,021	3,546		יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה
3,546	12,427	9,150	12,427	9,150		יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

הביאורים המצורפים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

ביאור 1 - כללי

א. היישות המדווחת

(1) הראל גמל והשתלמות בע"מ (להלן - "החברה") הינה חברה תושבת ישראל, אשר התאגדה בישראל, וכתובתה הרשמית היא אבא הלל סילבר 3, רמת גן. החברה הינה בבעלות מלאה, בעקיפין, של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ (להלן - "הראל השקעות" או "חברה אם סופית"), בהיותה מוחזקת ב-100% בידי הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן - "הראל ביטוח"), חברה בבעלות מלאה של הראל השקעות.

(2) החברה מנהלת שמונה קופות גמל במסגרתן שלושים וארבעה מסלולים, כמפורט להלן:

- הראל קופת גמל (לשעבר- הראל עצמה תעוז):
 - הראל אג"ח עד 25% מניות (לשעבר- הראל עצמה תעוז)^(*).
 - הראל גמל לגילאי 50 עד 60 (לשעבר- הראל קופת גמל).
 - הראל גמל מסלול מניות (לשעבר- הראל גמל בז (מניית)).
 - הראל גמל אג"ח עד 10% מניות (לשעבר- הראל - שחף (עד 10% מניות)).
 - הראל גמל שקלי טווח קצר (לשעבר - הראל עצמה שקלי קצר)^(*).
 - הראל גמל אג"ח ללא מניות (לשעבר - הראל עצמה ללא מניות)^(*).
 - הראל גמל מסלול שקלי (לשעבר- הראל עצמה שקלי).
 - הראל גמל אג"ח קונצרני (לשעבר - הראל עצמה אג"ח)
 - הראל גמל אג"ח עד 20% מניות (לשעבר - הראל גילעד גמל כללי)^(*).
 - הראל גמל לגילאי 50 ומטה (לשעבר - הראל גילעד גמל כללי 2).
 - הראל גמל לגילאי 60 ומעלה (לשעבר - הראל גילעד גמל ניב (עד 10% מניות))^(*).
 - הראל גמל מסלול כהלכה (לשעבר - הראל - גילעד גמל כהלכה)^(*).
 - הראל גמל מסלול חו"ל (לשעבר - הראל גילעד גמל אג"ח)^(*).
 - הראל קרן השתלמות:
 - הראל השתלמות כללי.
 - הראל השתלמות מסלול מניות (לשעבר- הראל השתלמות נץ (מניית)).
 - הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות (לשעבר- מסלול הראל שלדג (עד 10% מניות)).
 - הראל השתלמות מסלול שקלי.
 - הראל השתלמות אג"ח ללא מניות (לשעבר- הראל השתלמות אג"ח).
 - הראל השתלמות מסלול חו"ל (לשעבר- הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות)).
 - הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות (לשעבר- הראל גילעד השתלמות כללי)^(*).
 - הראל השתלמות לטווח ארוך (לשעבר- הראל גילעד השתלמות כללי 2).
 - הראל השתלמות מסלול כהלכה (לשעבר- הראל גילעד השתלמות כהלכה)^(*).
 - הראל השתלמות אג"ח קונצרני (לשעבר- הראל גילעד השתלמות אג"ח)^(*).
 - הראל השתלמות כללי פאסיבי (מסלול חדש לא פעיל).
 - הראל גמל לפיצויים:
 - הראל גמל לפיצויים - מסלול כללי (לשעבר- הראל קופה מרכזית לפיצויים).
 - הראל גמל לפיצויים - מסלול אג"ח צמוד מדד (לשעבר- הראל גמל לפיצויים - מסלול מדד)^(*).
 - הראל גמל לפיצויים - מסלול מניות^(*).
 - הראל גמל לפיצויים - מסלול שקלי^(*).
 - הראל גמל לפיצויים - מסלול אג"ח עד 15% מניות (לשעבר- הראל גמל לפיצויים מסלול כללי)^(*).
 - הראל פרופיל אישי למעסיק.
 - הראל קופה לפנסיה תקציבית.
 - הראל דקל קופת גמל לדמי מחלה.
 - הראל גמל IRA.
 - הראל השתלמות IRA.
- (*) מנוהל על ידי החברה עבור הראל ביטוח.
- בדבר פרטים נוספים ראה ביאור 1ב, בדבר אירועים מהותיים בתקופת הדיווח.

ביאור 1 - כללי (המשך)

ב. אירועים מהותיים בתקופת הדיווח

(1) שינוי מבני בחברה ובקופות

- במסגרת החוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013, בוצע תיקון בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 שתכליתו למנוע מתן היתר שליטה לגוף שמחזיק יותר מחברה מנהלת אחת, אלא בהתאם לכללים שיקבע הממונה, זאת ברוח העיקרון הקבוע בסעיף 2(ג) לחוק קופות הגמל לפיו כל חברה תנהל רק קופה אחת מכל סוג.
- בהתאם לכך, הראל עתידית קופות גמל בע"מ (להלן- "הראל עתידית") מוזגה לתוך החברה, תוך חיסולה ללא פירוק. כמו כן, מוזגו קופות הגמל שבניהול הראל עתידית בהתאם לפירוט להלן:
 - הראל גילעד גמל מוזגה, מיזוג טכני, לתוך הראל קופת גמל (לשעבר- הראל עצמה תעוז) ומנוהלת על ידי החברה.
 - הראל גילעד השתלמות מוזגה, מיזוג טכני, לתוך הראל קרן השתלמות ומנוהלת על ידי החברה.
 - קופת הגמל לדמי מחלה הראל דקל, הועברה לניהול החברה.
- בנוסף למיזוג החברות מיזגו את הקופות המרכזיות לפיצויים שלה כך שהראל גמל לפיצויים, על כל מסלוליה, מוזגה מיזוג טכני להראל קופה מרכזית לפיצויים.
- המיזוגים כאמור נכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2016.
- העברת הזכויות התבצעה בדרך של העברת נכסים וכתוצאה מהמיזוג לא הייתה פגיעה בעמיתי הקופות המתמזגות ולא נוצרו נכסים או רווחים לחברה המנהלת.
- להלן ערך נכסי והתחייבויות הראל עתידית ליום המיזוג:

<u>1 בינואר 2016</u>	
<u>אלפי ש"ח</u>	
	נכסים
121	נכסי מיסים נדחים
3,526	חייבים ויתרות חובה
9,727	נכסי חוב סחירים
800	מזומנים ושווי מזומנים
<u>14,174</u>	
	התחייבויות
11	התחייבויות בגין מסים שוטפים
4,051	זכאים ויתרות זכות
<u>4,062</u>	
<u>10,112</u>	נכסים, נטו

- בהמשך לאישור הדירקטוריונים של החברה ושל הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ מיום 22 במרס 2016 ולאחר קבלת האישורים הנדרשים, לרבות אישור הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון במשרד האוצר, בוצע החל מתחילת חודש אוקטובר 2016 מיזוג במסגרתו מוזגה החברה לתוך הראל פנסיה וגמל בע"מ (לשעבר - הראל ניהול קרנות בפנסיה בע"מ) וחוסלה ללא פירוק (המיזוג אושר ביום 5 באוקטובר 2016 שהוא יום העסקים הראשון בחודש אוקטובר). קופות הגמל שבניהולה של החברה הועברו לניהול הראל פנסיה וגמל בע"מ.

(2) מסלולי השקעה בקופות גמל

חוזר ממונה 2015-9-7, שעניינו מסלולי השקעה בקופות גמל, קובע כי גוף מוסדי ינהל בכל קופת גמל בניהולו, פרט למסלולי השקעה מתמחים, מסלולי השקעה המותאמים לגיל העמיתים (אפשרות לבחירה בין שני מודלים: מודל ראשון עד גיל 50, בין גיל 50 ל-60 ומעל גיל 60 ומודל שני אוכלוסיות בטווח גילאים של 5-10 שנים), בהם ינוהלו כספי עמיתים שלא בחרו במסלול השקעה אחר. כמו כן, נקבעו הוראות לעניין התאמת שם מסלול השקעה למדיניות ההשקעה במסלול.

הוראות החוזר נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2016 והחברה פעלה להתאים את מסלולי ההשקעה ושמות המסלולים שבניהולה בהתאם.

- ג. לנכסי קופות הגמל (להלן- "הנכסים") ולהכנסות מאותם נכסים לא ניתן ביטוי בתמצית הדוחות הכספיים ביניים של החברה מאחר ולחברה אין חלק בנכסים, בהכנסות ובהוצאות של קופות הגמל.

ביאור 2 - בסיס עריכת הדוחות הכספיים

א. הצהרה על עמידה בתקני דיווח כספי בינלאומיים

תמצית הדוחות הכספיים ביניים נערכה בהתאם ל-34 IAS, דיווח כספי לתקופות ביניים, ובהתאם להוראות הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון במשרד האוצר (להלן - "הממונה"), ואינה כוללת את כל המידע הנדרש בדוחות כספיים שנתיים מלאים. יש לקרוא אותה ביחד עם הדוחות הכספיים ליום ולשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (להלן - "הדוחות השנתיים").

תמצית הדוחות הכספיים ביניים אושרה לפרסום על ידי דירקטוריון החברה ביום 27 בנובמבר 2016.

ב. שימוש באומדנים ושיקול דעת

בעריכת תמצית הדוחות הכספיים ביניים בהתאם ל-IFRS, נדרשת הנהלת החברה להשתמש בשיקול דעת בהערכות, אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

ההערכות ושיקול הדעת, בהם השתמשה הנהלת החברה לצורך יישום המדיניות החשבונאית בהכנת תמצית הדוחות הכספיים ביניים עקביים לאלה בהם השתמשה בעריכת הדוחות הכספיים השנתיים.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית

המדיניות החשבונאית של החברה בתמצית דוחות כספיים ביניים אלה, הינה המדיניות שיושמה בדוחות הכספיים השנתיים.

ביאור 4 - ניהול סיכונים פיננסיים

מדיניות ניהול הסיכונים הפיננסיים של החברה זהה לזו המתוארת בביאורים לדוחות הכספיים השנתיים.

ביאור 5 - הון עצמי ודרישות הון

א. מדיניות ההנהלה היא להחזיק בסיס הון איתן במטרה לשמר את יכולת החברה להמשיך את פעילותה כדי שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה וכן על מנת לתמוך בפעילות עסקית עתידית. החברה כפופה לדרישות הון הנקבעות על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון.

ב. להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של החברה בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופת גמל או קרן פנסיה) התשע"ב-2012 (להלן - "תקנות ההון") והנחיות הממונה.

ליום 30 בספטמבר		ליום 31 בדצמבר	
2016	2015	2015	
(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
38,959	34,026	34,226	הסכום הנדרש על פי תקנות ההון (*)
70,973	54,102	57,159	הון עצמי קיים
32,014	20,076	22,933	עודף
20,692	17,923	18,208	(*) הסכום הנדרש כולל דרישות הון בגין:
18,267	16,103	16,018	היקף נכסים מנוהלים
38,959	34,026	34,226	הוצאות שנתיות
			סך כל הסכום הנדרש

החברה עומדת בהוראות התקנות כאמור לרבות עמידה בכללי השקעת ההון ובכללי הנזילות.

ביאור 6 - הכנסות דמי ניהול מקופות גמל

א. שיעור דמי הניהול

החברה רשאית על פי דין לגבות דמי ניהול בשיעורים הבאים:

קופות גמל	קופות גמל
קרנות השתלמות, קופות גמל מרכזיות לפיצויים, וקופה מרכזית לפנסיה תקציבית	עד 1.05% לשנה מהצבירה ועד 4% מההפקדות השוטפות
	עד 2% לשנה מהצבירה

ב. רגולציה במוצרי חיסכון ארוך טווח

ביום 27 באפריל 2015 פרסם הממונה חוזר שעניינו דרך גביית דמי ניהול מיתרה צבורה על-ידי גוף מוסדי במסגרתו נקבעה דרך אחידה לחישוב ודיווח של דמי ניהול מיתרה צבורה החל מיום 1 בינואר 2016. לשינוי כאמור אין השפעה מהותית על הכנסות דמי הניהול.

ג. סכום דמי ניהול מקופות גמל המנוהלות על ידי החברה עבור הראל ביטוח הינו לאחר הפרשה להשבת דמי ניהול במסגרת פרויקט טיוב נתונים. ראה בנוסף ביאור 10ב.

ביאור 7 - מסים על הכנסה

שינויים בשיעורי המס

ביום 4 בינואר 2016 אישרה מליאת הכנסת את החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 216), התשע"ו-2016, אשר קבע, בין היתר, הורדת שיעור מס חברות, החל משנת 2016 ואילך בשיעור של 1.5% כך שיעמוד על 25%.

ביום 12 באוקטובר 2015 אישרה מליאת הכנסת את צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"ים ומוסדות כספיים) (התיקון), התשע"ו-2015, הקובע כי שיעור מס הרווח ומס השכר המוטלים על מוסדות כספיים ירד מ-18% ל-17%, וזאת החל מיום 1 באוקטובר 2015.

כתוצאה משינויים אלו שיעור המס הסטוטורי אשר חל על מוסדות כספיים ירד מ-37.71% ל-37.58% בשנת 2015 ול-35.90% משנת 2016 ואילך.

לשינויים בשיעורי המס כאמור לא היתה השפעה מהותית על הרווח ו/או על הרווח הכולל ו/או על ההון העצמי של החברה.

ביאור 8 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

בהמשך לביאור 22 בדבר התחייבויות תלויות והתקשרויות בדוחות הכספיים השנתיים בנוגע להתקשרויות החברה, לא חל שינוי בהתקשרויות. יובהר, כי עם מיזוג החברות והקופות כאמור בביאור 1ב(1), בוטלו ההסכמים שבין החברה להראל עתידית.

להלן היתרות עם צדדים קשורים לתקופות המדווחות, עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים בוצעו במהלך העסקים השוטף והיתרות הינן לזמן קצר:

חברות הנשלטות בידי החברה האם הסופית	חברות בעלות שליטה	ליים 30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
3,050	-	חייבים ויתרות חובה
17	23,229	זכאים ויתרות זכות
2,888	-	ליים 30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)
16	16,335	חייבים ויתרות חובה
		זכאים ויתרות זכות
2,971	-	ליים 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)
16	14,567	חייבים ויתרות חובה
		זכאים ויתרות זכות

ביאור 9 - מכשירים פיננסיים

א. שווי הוגן בהשוואה לערך בספרים

הערך בספרים של נכסים פיננסיים מסוימים לרבות מזומנים ושווי מזומנים, חייבים והשקעות פיננסיות, תואם או קרוב לשווי ההוגן שלהם.

ב. היררכיית שווי הוגן

הטבלה להלן מציגה ניתוח של המכשירים הפיננסיים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס עיתי, תוך שימוש בשיטת הערכה בהתאם לרמות השווי ההוגן בהיררכיה.

הרמות השונות הוגדרו כדלקמן:

- רמה 1: שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל למכשירים זהים.
- רמה 2: שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, במישרין או בעקיפין, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.
- רמה 3: שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

31 בדצמבר		30 בספטמבר	
2015	2015	2015	2016
רמה 1	רמה 1	רמה 1	רמה 1
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(מבוקר)	(בלתי מבוקר)
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
34,391	26,605	45,258	
9,823	11,067	11,180	
44,214	37,672	56,438	

נכסים פיננסיים זמינים למכירה:

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות סחירות:

שאינן ניתנות להמרה

ביאור 10 - התחייבויות תלויות

א. קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של

השירותים הניתנים על ידי החברה לעמיתיה. מורכבות הסדרים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות, פרשנויות ואחרות, עקב פערי מידע בין החברה לבין עמיתי קופות הגמל, הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטוריים. לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם מוצרים פנסיוניים ארוכי טווח המועלות, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות. פרשנות חדשה לאמור במוצרים פנסיוניים ארוכי טווח עלולה לעיתים להשפיע על הרווחיות העתידית של החברה בגין המוצרים הקיימים, זאת בנוסף לחשיפה הגלומה בדרישות לפיצוי ללקוחות בגין פעילות העבר. כמו כן, קיימת חשיפה בשל שינויים רגולטוריים והנחיות של הממונה, בחוזרים שהינם בתוקף ובטיוטות חוזרים שעדיין מתקיימים דיונים לגביהם, וכן ב"עמדות ממונה" ו"הכרעות עקרוניות" בנושאים שונים שחלקם בעלי השלכות תפעוליות ומשפטיות נרחבות. חשיפה זו מוגברת בתחומי החסכון הפנסיוני בו פועלת החברה. בתחום זה התקשרויות עם העמיתים הינן לאורך שנים רבות במהלכן עשויים להתרחש שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקת בתי המשפט. זכויות אלו מנוהלות באמצעות מערכות מיכוניות מורכבות, אשר לאור השינויים כאמור, יש צורך להתאימן באופן שוטף. כל אלו יוצרים חשיפה תפעולית ומיכונית מוגברת בתחומים אלו.

ב.

ביום 18 בנובמבר 2012, פרסם הממונה חוזר שעניינו טיוב נתוני זכויות עמיתים בגופים מוסדיים. החוזר מפרט את מסגרת הפעולות שעל גוף מוסדי לבצע על מנת להבטיח שרישום זכויות עמיתים במערכות המידע יהיה מהימן, שלם, זמין וניתן לאחזור. במסגרת החוזר נקבעו שלבי ביצוע פרויקט הטיוב כדלקמן: (1) עריכת סקר פערים אודות המידע הקיים ברמת מוצרים, עמיתים ומעבידים - עד ליום 31 במרס 2013; (2) בניית מודל מיפוי ודירוג הפערים שנמצאו - עד ליום 31 במרס 2013; (3) הכנת תוכנית עבודה לטיפול בכל כשלים שנמצאו - עד ליום 30 בספטמבר 2013. תוכנית העבודה תכלול התייחסות לסידור המידע הקיים ושמירתו - עד ליום 30 בספטמבר 2014.

בהתאם להוראות החוזר סיום פרויקט הטיוב נקבע ליום 30 ביוני 2016. החברה סיימה נכון למועד האמור את פעולות הטיוב במרבית הנושאים אשר נכללו במסגרת תכנית העבודה של הפרויקט. יחד עם זאת, נותרו מספר נושאים אשר בשל מורכבותם הטיפול בהם יימשך גם לאחר המועד הקבוע לסיום הפרויקט וצפוי להסתיים עד תום שנת 2016. החברה הודיעה לממונה על התמשכות הטיפול בנושאים האמורים ועל לוחות הזמנים הצפויים להשלמתם. בהתאם לדרישות החוזר החברה נערכת לשימור פעולות הטיוב שביצעה וכן להמשך פעולות טיוב הנובעות מהפעילות השוטפת.

פערי הטיוב מטופלים על ידי החברה באופן שוטף ומקבלים ביטוי בדוחות הכספיים ככל שיש להם השפעה על תוצאות הפעילות של החברה. במהלך יישום הפרויקט צפויה החברה לבצע השבה של דמי ניהול בעיקר לקופות בבעלות הראל ביטוח, אשר להשבה זו לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של החברה.

ביאור 10 - התחייבויות תלויות (המשך)

ג. חוק הגנת השכר, התשי"ח - 1958 והתקנות שהותקנו על פיו, מטילים התחייבות על הקופות, בנסיבות שפורטו בחוק, בגין חובות של מעבידים לעובדיהם אשר לא סולקו במועדם על ידי העברת כספים לקופות. קיימת אי וודאות בכל הקשור לגובה הסכומים שבפיגור, כמו גם לעצם מחוייבות המעבידים בנושא, וזאת בין היתר, בשל סיבות שונות לאי העברת כספים לקופות האופייניים לסקטור קופות הגמל (כגון: הפסקת יחסי עובד-מעביד, העברת כספים לקופה אחרת וכיוצ"ב). להערכת החברה הסכומים הינם בהיקפים שאינם מהותיים.

על מנת לגבות את החובות, כאמור, שולחת החברה מכתבי התראה למעבידים ולעמיתים ובמידת הצורך מגישה תביעות כנגד המעבידים החייבים.

ד. משיכות והעברות - במסגרת הנחיות הממונה, החברה המנהלת נדרשת לבצע משיכות והעברות תוך פרקי זמן קצרים כפי שנקבע בתקנות. אי עמידה במועדים כאמור שעלולה לנבוע בתקופות מסוימות מאירועים שלחברה אין שליטה עליהם חושפת את החברה להתחייבות פיננסית בגין פערי תשואה עד למועד העברת הכספים בפועל לחשבון העמית.

ביאור 11 - אירועים לאחר תאריך המאזן

למיזוג החברה לתוך הראל פנסיה וגמל בע"מ (לשעבר - הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ) באוקטובר 2016, ולחיסולה ללא פירוק ראה ביאור 1ב(1) לעיל.